

PAD

Biljana Srbljanović

LICA

SUNČANA - Nadmajka Nacije

ŽIVKO - Oberočuh Nacije

JOVAN - Sin Jedinac Nacije ili Nacionalno Kopile

VERA - Snaha Nacije

Kameleoni Nacije:

STRATIMIROVIĆ - Intelektualac I; Vajar i Poeta

GLOGOV - Intelektualac II; Pisac i Filosof

Scena je sa tri strane zadekovana grozno sivim, golim betonskim zidovima koji se prostiru do daleko uvis. Sa frontalnog zida, negde iz visine, spušta se veliko belo platno koje pokriva konture nečega nalik na zidne lampe. Iznad scene, iz nebesa, spušta se velika ljuljaška, nešto kao platforma ili spušten strop. Pod u rešetkama, iz kojih dopire svetlo.

Na sceni krupni objekti, kao komadi nameštaja, prekriveni belim platnima. Prostor deluje kao napušteni letnjikovac ili bunker koji upravo očekuje goste.

Zavesa.

Iza nje, sa scene, dopiru jauci.

Zavesa počne polako da se diže, sa scene začuju se ženski krici.

Jedna žena vrišti koliko je grlo nosi, vrišti kao da joj se utroba cepa, urla i jauče, stenje, zapomaže, kuka i kriči, objavljujući svetu svoj metafizički trenutak - trenutak ispunjenja svoje ženske suštine.

Ona, naime, radja.

Kako se zavesa podiže, na sredini scene, na nekakvom pijedastalu prekrivenim belim platnom, otkrivamo urlajuću ženu. Ona svim svojim bićem uživa trenutak u kome postaje majka: ne prestaje da se dere, raskrečena, polegnuta, umršene kose, znojava, iskrivljenog lica, razrogačenih očiju.

Ogroman stomak kao da će svakoga trenutka pući, ili se poroditi, sasvim je svejedno.

Zavesa je gotovo potpuno podignuta, kada se u ženinom medjunožju pomoli nešto. Nešto kockasto i drveno, nešto sa krovom i dva prozora, odžakom i dobro zamandaljenim vratima. Uz poslednji napor, krike i jauke, žena na postolju konačno porodi - KUĆU.

Malu kuću, veličine makete, ipak dovoljno veliku da je publika dobro vidi.

Porodjaj se završi, žena uzdahne, sedne.

Zagleda svoj porod.

Zatim ustane, lako i gipko, kao da joj ništa nije potresalo telo, odšeta do ivice scene i porodjenu kuću postavi na nju. Zagleda je, promeni joj položaj, okreće je, procenjuje i sa divljenjem gleda.

Žena zatim odšeta do jedne klupe, pokrivene platnom, sedne na nju, da predahne.

Ženi je ime SUNČANA, NADMAJKA NACIJE. Ona je snažna žena, od oko pedeset godina, metafizički zabrinuta, biološki klimakterična, spoljašnje neugledna, unutrašnje ružna. Ona je kraljica materinskih osećaja.

Sunčana sedne i duboko uzdahne, dok se u isto vreme sa druge strane čuju glasovi.

Na scenu izlazi grupa ljudi, u večernjim odelima. To su:

JOVAN, šesnaestogodišnji mladić, voljeno dete svoje majke, koja mu je ujedno i jedini roditelj, ŽIVKO, melanholik od nekih pedeset, a možda i manje, a možda i više godina. Kao i sve melanholike, patnja je iscedila život iz njega, te godine nije lako utvrditi.

Na kraju VERA - lepa i zrela. Veoma lepa i veoma zrela. Zglobovi na rukama umotani su joj u zavoje, čvrsto stegnute bele zavoje, zavoje koji sprečavaju cirkulaciju krvi, zbog kojih su joj šake bele kao dlanovi.

Grupa je praćena dvojicom livrejisanih Intelektualaca (STRATIMIROVIĆ i GLOGOV), za ovu priliku odevenih onako kako i priliči: kao lakeji hotela "Kempinski - Budapest". (Oni su im, naime, ostali duboko u sećanju, kao primer uzdržanog stila i totalnih manira, kada su jednom, ne tako davno, boravili u Budimpešti, prilikom učešća na međunarodnom seminaru "Semantika klasne svesti".)

Intelektualci nose poslužavnike sa bocama šampanjca i šampanj-čšašama.

Ostali ne nose ništa.

Govore, još dok nisu izašli na scenu.

JOVAN (off)

Je li gotovo?

Jovan dotrčava do Majke koja sedi u fotelji.

JOVAN

Mama, šta ćemo sad?

Vera, držeći pod ruku Živka, prdržavajući ga da ne padne, praktično ga iznosi na scenu. Živko, inače, ne voli da hoda, jer je često umoran i razočaran.

GLOGOV

Možemo li da čestitamo?

ŽIVKO

Može, hvala...

VERA

Ne tebi, kakve ti veze imaš s tim...

JOVAN

Kako ti je mama? A šta ćemo sad?

ŽIVKO

Da otvorimo šampanjac?

Sunčana samo patetično klimne glavom, sa nekim izmučenim gestom u vilici.

Stratimirović pruža bocu Glogovu, Vera zbací Živka sa sebe, gotovo ga gurne u jednu stolicu.

Odlazi do proscenijuma, zagleda "porod".

JOVAN

Mama, da te pitam, je li te bolelo?

SUNČANA

Kao i uvek. Veoma.

VERA

Stalno se pitam kako nešto ovoliko može da prodje kroz nešto onoliko. Nešto tako tako malo i osetljivo, kao što je vagina.

Jovan prasne u detinjast smeh. On je momak od sedamnaest godina, očiju upalih kao u udovice, pokreta nestabilnih, kao u šteneta, pomešanih osećanja i živaca. Jednom rečju, čovek na pragu zrelosti.

SUNČANA

Vera, možda sada nije prilika da o tome raspravljamo. Dete te sluša.

JOVAN

Nisam ja dete. Znam šta je vagina.

VERA

Stvarno znaš? A šta?

SUNČANA

Vera, prekini!

VERA

Evo, ućutaću. Već ćutim. Samo sam htela da istaknem napor... Jer ja na protiv, oko ulaska već imam mnogo manje dileme, ali taj izlazak, deluje gotovo nemoguć...

JOVAN

Vagina je pička.

SUNČANA

Jovane!

Jovan potrči majci u zagrljaj. Zagnjuri joj glavu u krilo.

SUNČANA

Vera, ostavi mog sina na miru. Da ti je muž ovde...

VERA

Ali nije!

SUNČANA

Na žalost.

VERA

Da, na žalost.

SUNČANA

Uostalom, ne znam šta je moj brat ikada video u tebi.

VERA

Ne znam ni ja.

Glogov nastavi da se muči sa otvaranjem šampanjca.

VERA

Mada to ovde nikome ne smeta, zar ne gospodo intelektualci...?

GLOGOV

Mi smo ovde strogo službeno.

STRATIMIROVIC

Upravo. I imamo to i napismeno...

GLOGOV

A kad smo već kod toga, želeo bih da iskoristim priliku, da u ime naše Institucije mudrih staraca sedih glava...

VERA

Molim vas, Glogov, sačekajte. Prvo da nazdravimo.

ŽIVKO

Tako je! Oće li to piće?

Šampanjac konačno biva otvoren, čep odleti, vino se penuša. Svi prinose čaše, osim Sunčane, kojoj se prinosi.

STRATIMIROVIĆ

Dakle, prvo ja.

ŽIVKO

Pa da, ti. Uvek ti. Ili neko drugi. U svakom slučaju ne -ja. Nikada - ja? Nikada na prvom mestu, uvek iza svih...

STRATIMIROVIĆ

Ko je ovaj čovek uopšte?

VERA

Prijatelj porodice. Kao čovek nezanimljiv, u krevetu prava nula, i uopšte, apsolutni bednik...

Sunčana progovori, kao sa naporom. Napola je lenja, a napola prezire one kojima se obraća.

SUNČANA

Čini mi se da ste ovde došli nekim poslom. Da mi nešto izjavite...?

STRATIMIROVIĆ

Jeste, Sunčana, zato smo tu.

SUNČANA

Pa onda! Govorite više!!!

STRATIMIROVIĆ

Da, da, konačno... Evo ovako... Uvažena gospodjo, draga naša Sunčana, od danas, od ovog apsolutnog trenutka, od ovog ispunjavajućeg čina, od ovog prekomerno emotivnog momenta, dozvoli da te u ime svih nas nazovem tvojim pravim imenom: Nadmajko Naša!!!

SVI

Nadmajko Naša !

STRATIMIROVIĆ

Ponosni smo što smo odabrani, baš mi i niko drugi, da prisustvujemo ovom veličanstvenom činu!

SVI

Veličanstvenom činu!

STRATIMIROVIĆ

Tvoje poverenje nikada nećemo prokockati!

SVI

Prokockati!

STRATIMIROVIĆ

I na kraju, za našu presvetlu budućnost, jedno kratko: žive!

SVI

Jedno kratko: žive!!!

Svi ispijaju šampanjac, Živko odmah uzima flašu, od koje se više ne odvaja.

GLOGOV

A sada, ja bih konačno rekao nešto u ime akademije...

ŽIVKO

Tako je! Još jedanput, živeli!

SVI

Živeli!

Svi ponovo ispijaju, čak i zbunjeni Glogov i Stratimirović, Živko ponovo dosipa šampanjac u svoju čašu.

Glogov podgurkuje Stratimirovića, ovaj vadi presavijen papir iz gornjeg džepa livreje.

STRATIMIROVIĆ

Kolega Glogov želi nešto da vam pročita.

GLOGOV (*poverljivo*)

Ovo je noćas nastalo.

(*čita*)

“Voljena naša Nadmajko nacije,
Iznedrila si iz svoje blagoslovene utrobe,
Iz spleta svojih zamršenih creva,
Najveću tekovinu ljudskog i životinjskog carstva,
Periodično čudo totalne flore i faune,
Vrhunski oblik nebeskog organizovanja,
Krov nad glavom naše kosmičke nacije.
Nebo će pevati, ljudi će kazivati,
a mi pisci samo beležiti,
sretni što smo izabrani
trenutkom tvoga postojanja.
Hvala ti u ime naše Ustanove,
hvala ti u ime naše Službe,
posebno i izrazito - hvala u ime Saveza i Udruženja,
i u ime uopšte svih nas
zamišljenih dušebrižnika smrknutih obrva

mučenih raspadom ove naše pretužne, a slavne,
nekada velike i moćne,
ipak ponosne i prkosne,
i sasvim blatnjave zemlje.”

Glogov, tronut, za trenutak prestane da čita.

GLOGOV

I na kraju, u moje lično ime, dozvoli mi reći:

Hvala ti majko moja!!!

ŽIVKO

Amin!

STRATIMIROVIC i GLOGOV (*u glas*)

Amin!

SUNČANA

Kakva sam ti ja majka, budalo. Pa ti si čiča.

GLOGOV

Ćudljiva je, razume se, obzirom na okolnosti.

ŽIVKO

Ko je za još šampanjca?

GLOGOV

Evo, ja!

STRATIMIROVIĆ

Hvala, takodje.

ŽIVKO

Onda ga donesi. Ovaj ste polokali.

Živko baci praznu bocu na pod.

GLOGOV (*Stratimiroviću*)

Idi, šta čekaš!

Stratimirović poslušno izlazi i odmah se vraća noseći novu bocu. Vera prilazi Jovanu. Miluje ga po kosi.

VERA

A šta naš mali Jovan kaže na sve ovo? Nisi više sam. Nisi ni običan. Sad si dobio milionsku braću.

Jovan pogleda Veru, zatim mirno definiše.

JOVAN

Vagina je pička.

Vera se nasmeje glasno.

ŽIVKO

Opa!

GLOGOV

Eto ti ga sad!

SUNČANA

Mili moj sin. Mali je da razume.

STRATIMIROVIĆ

I, kakvi su vam planovi majko, pardon, Sunčana, ako smem da pitam? Šta je sledeće, kako će se ta stvar razvijati...?

GLOGOV

Možda je preuranjeno, ali kolega je u pravu. Istorija mora da se piše. A kako ćemo je pisati, ako nemamo uvid?

SUNČANA

Da, da, znam. Razmišljala sam o tome....

Sunčana ponovo duboko uzdahne, konačno ustane sa svog trona.

SUNČANA

Kao prvo, narodu treba obznaniti događaj. Mora im se saopštiti istorijska istina: Na današnji dan, kada su leptiri klepetali svojim krilima, bele cipele u mom ormaru tiho mirovale, ljudi disali automatski i bez svesne kontrole volje naša nacija se rodila!

STRATIMIROVIĆ

Ovo moram da zapišem!

Vadi beležnicu, piše.

GLOGOV

Ja ću naučiti napamet!

Glogov se preslišava sričući.

STRATIMIROVIĆ

Ja ipak mislim da, pre nego što bilo šta objavimo, treba uneti malo reda u čitavu stvar. Hijerarhija mora da se zna, ko je tu kome šta, ko je važan, a ko je, bogami, važniji....Mislim, nismo svi isto!

SUNČANA

Pa i nismo.

STRATIMIROVIĆ

Da...Pa zatim i sasvim, nekako...neko to mora biti. Porodica bez glave nije ništa. Kuća bez domaćina ni pišljiv bob. Nacija bez vodje, to je ipak prekomerno. Rekao bih suludo....

SUNČANA

Pa...?

VERA

Pa je pomislio da bi on mogao svoju guzicu negde da utrpa.

Jovan počne da se cereka.

JOVAN

Guzica -guzica! Guzica - guzica!

Jovan urla, Sunčana zgrabi Veru za ruku. Razgleda zavijen zglob. Veru ne udostoji pogleda.

SUNČANA (*Živku*)

Opet je pokušala?

JOVAN

Guzica - guzica!

Vera trgne ruku, povuče se.

ŽIVKO

Omaklo se. Rekla je da neće više.

JOVAN

Guzica!!!

SUNČANA

Jovane, umukni. Šta bi ti muž rekao da te vidi takvu? Šta bi rekao da je tu?

VERA

Ali nije.

GLOGOV

Vidite, ja predlažem da dobro razmislimo. Kolega je, donekle, sasvim u pravu. Narodu treba vodja. Država bez vodje je ovca bez čobanina. Bezglavo srlja i gotovo je neuhvatljiva...

ŽIVKO

Ti si ih bogami stizao.

GLOGOV

Jesam, jer sam bio dobar čobanin. I ja se toga ne stidim. Mladost u mom zavičaju dao je jedan pastoralni ton svim mojim monumentalnim delima.

STRATIMIROVIĆ

Ja i ovo moram da zapišem.

GLOGOV

Nema potrebe, to je već objavljeno. U nekoliko tomova.

ŽIVKO

U poverenju, kako je kad se to radi? Mislim sa ovcama...?

GLOGOV

Ja zaista ne znam na šta vi ciljate. Uostalom, lično zadovoljstvo ovde nije tema. Ja sam samo mislio da treba izabrati vodju.

STRATIMIROVIĆ

I ja se sa tim sasvim slažem. Nama treba snažna ruka, ruka koja će nas voditi, kao providjenje....

SUNČANA

Da, ali čija?

STRATIMIROVIĆ

Ne znam, ne bih konkretno odmah o imenima. Treba to premeriti, tri puta, promisliti, problematizovati, dijalektizovati, kritikovati, osušastviti... Moj predlog sam, zato, na primer, ja.

Sunčana prasne u smeh, odmah za njom i Živko.

GLOGOV

Da, to na primer, zvuči smešno. Ali, zamislite, ja se slažem. Uz moju misaonu pomoć, Stratimirović bi bio idealan kandidat.

Sada i Vera počne da se smeje. Sunčana prestane. Pogleda je mirno.

SUNČANA

Idući put, žiletom zaseci uzdužno. Krv brže ističe. A i ne zgrušava se.

Vera se uozbilji.

VERA

U stvari, ja bih baš volela da vidim tu vašu ruku providjenja, gospodine, na šta je sve sposobna....

STRATIMIROVIĆ

Na juriš, gospodjo, na stisak i upotrebu kažiprsta...

Vera Stratimirovića iznenada grabi za ruku i smešta u svoje medjunožje. Stratimirović trgne ruku kao oparen.

STRATIMIROVIĆ

Gospodjo!!! Ja sam mislio kao putokaz...

VERA

Šta je mlitavko?! Izdala te snaga? Pa kako ćeš da drkaš kad pomisliš na otadžbinu?

ŽIVKO

Vera, dete sluša.

VERA

Nije on nikakvo dete. Punoletan je, iako je debil! Vreme je da sazna neke stvari!

SUNČANA

Još nije punoletan! I, naravno, nije debil.

JOVAN

Ja znam neke stvari...

VERA

Da, da je pička vagina, znamo.

JOVAN

Znam i da drkam. Hoćete da vidite?

SUNČANA

Neće, sine. Drugi put.

VERA

Što da ne, vreme mu je da sazri. Usput može i da razmišlja o svojoj budućnosti. Da li te zanima sopstvena budućnost, Jovane? I uopšte, da li te zanima bilo šta?

JOVAN

Drkanje je masturbacija.

ŽIVKO

Dečko je u pravu. A što se tiče budućnosti, ni sam ne znam..

VERA

Znaš li, Jovane, nešto o tome kako sve što dolazi ne donosi ništa, osim izvesnost bliskog i konačnog kraja. Želiš li da zakoračiš, Jovane, u odrasli svet ove naše civilizacije, da radiš da bi zaradio, da stičeš da bi propadalo, da jedeš da bi srao...

ŽIVKO

E, pa sada stvarno, živeli!

GLOGOV (ulizički)

Živeli!

SUNČANA

Dosta!!!

Glogov zaustavi čašu na pola puta do usana.

SUNČANA

Mislim da je sada svega već polako dosta. Svet ne propada, dok ja postojim. Ja sam svuda i svemoguća. Ja sam stvorena da radjam stvari. I ja ću ostvariti svoj san!

JOVAN

Tako je mama!

SUNČANA

I tebe je dosta. I ove prazne priče. Ništa vi niste shvatili. Ne vidite veličinu ovoga trenutka: shvatite ljudi, država se rodila! Ja sam je rodila. Ja - stvorila i napravila. Država je potpuna, suštinska, njoj pripada sve: I misao i volja, i strast i krv, kosti i život, zemlja i smrt!!!

Svi ćute, drže pognute glave, Jovan predano sluša. Sunčana ga zgrabi za ramena, govori samo njemu.

SUNČANA

Država, to je naša kuća, naš krov nad glavom, naš najveći uspeh. A zamisli sine, to je tek početak.

Jovan je zagrlj snažno, dirnut rečima koje je čuo. Ona ga kratko drži u naručju, zatim ga pusti. Nastavi, mnogo smirenije.

SUNČANA

U jednom ste u pravu, tačno je da nam treba vodja. Jedna figura, Svetska Istorijaska Ličnost. Ne moramo biti posebno probirljivi, te će se stvari odvijati same po sebi. Hajde da rešimo to pitanje, pa da se posvetim ozbiljnijim stvarima

Sunčana se zamisli. Nadahnuto doda.

SUNČANA

Želim da se zidovi ofarbaju u ljubičasto!

GLOGOV

Biće izvršeno.

STRATIMIROVIĆ

Ja bih mogao da iznedrim jednu mermernu bistu, to je, znate, moj drugi dar, znate...

SUNČANA

Dobro. Samo kasnije. Sada mi treba predlog. Vi, gospodine...

Sunčana gleda u Glogova, koji se pravi da ne zna da se njemu obraća. Čist slepstik.

SUNČANA

Vi, Glogov, vi što sklanjate pogled. Znae dobro da vama govorim. Tolike knjige, memorandumi, spisi; teorija izložena na hiljadu nedužnih listova papira, a nemate odgovor na jedno prosto pitanje: Ko će biti naš vodja? Ja se, razume se, izuzumam, prvo, zato što nam je potreban muškarac. Ovaj svet je ipak patrijarhalan. Drugo, jer sam osetljiva na nadražaje, a zatim jer ne podnosim kritiku. Želim da zadržim svoj svetački oreol Majke nad majkama, koja je iznedrila ovo djubre što glavinja brdima i gradovima. Dakle, gospodine, ko je naš vodja?!

GLOGOV

Pa... uz svo uvažavanje, ozbiljno razmišljanje, apsolutnu konsultaciju, prekomernu cenu, lakonski napeto, misaono odgovorno, ja predlažem....

Glogov okleva, pokušava da nešto smisli.

GLOGOV

Ja predlažem, ja predlažem

Stratimirović se nekako muva tu okolo, ističe se poprsjem, kašljuca i vijuga obrvama, ukratko, podseća na sebe. Čist Gručo Marks.

Glogov se konačno doseti.

GLOGOV

Predlažem gospodina Živka!!!

STRATIMIROVIĆ

Ovu budalu?

“Budala”, to jest Živko počne da se smeje.

ŽIVKO

Mene?

Gogov klima glavom.

ŽIVKO

E, pa, Glogov, vi si vrhunski intelektualac i zato ti moram vam reći istinu.

Imate očaravajuće dupe.

Vera prasne u smeh. Sedne na naslon fotelje u kojoj je Živko.

ŽIVKO

Okruglo i kompaktno, mesnato i dobro centrirano. U stvari, što ga više gledam, iskreno sam zapanjen. Naprosto fasciniram. Vaše dupe je apsolutno!

GLOGOV

Gospodine?! Pijan je.

VERA (*Glogovu*)

Boga mi, čikice, izgleda da ćete za svoju ideju biti bogato nagrađeni.

Vera se smeje, kuca se čašama sa Živkom.

SUNČANA

Treba vas pobiti...

Jovan tiho prekine majku.

JOVAN

Ako bih ja mogao da kažem....

SUNČANA

Ne sada, sine. Posle ćemo o tome...

JOVAN

Hteo bih da kažem nešto na temu vodje.

Sunčana se iznenadi Jovanovim interesovanjem za “materiju”.

SUNČANA

Sine? Tišina, moj sin ima nešto da kaže!!!

Jovan ustaje, uspravi se. Kao da zakoračuje u neki novi svet.

JOVAN

On (*pokazuje na Živka*) se i meni sviđa. Ja sam ionako uvek želeo da imam oca.

Svi ćute, čak je i Živko zatečen. Majci su oči pune suza.

ŽIVKO

Ja...U stvari...Ne znam...

Sunčana zagrlila Jovana. Trenutak bi bio patetičan da nije glup.

SUNČANA

Onda je stvar rešena.

Sunčana zagleda Živka.

SUNČANA

Čestitam. Od sutra ćeš mi biti muž. Poljubi oca, Jovane.

Jovan grli Živka, ovaj se izmiče.

VERA

Čekajte, vi to ozbiljno? Stani, pa to neće moći... Živko, reci im!

ŽIVKO

Od sutra znači? Tako brzo? Ne znam, moram da razmislim. Pa, dobro... Nazdravite novom vodji!!!

Svi osim Vere ustanu, dignu čaše. Zatim Jovan nazdravi.

JOVAN

Živeli!

Neki surovi tango, začuje se negde iz visine. Vera otvara svoju pismo-tašnicu, vadi gomilu pilula.

JOVAN

Živeo moj novi otac!

VERA

Eks!

SVI

Eks!

Vera guta pilule iskapivši čašu šampanjca.

GLOGOV

Kakav trenutak!

Stratimirović se nakloni, duboko, do betonskog poda.

STRATIMIROVIĆ

Molim za ovu numeru.

Glogov se nakloni, duboko do središta zemlje.

GLOGOV

Sa najvećim zadovoljstvom, kolega.

Stratimirović i Glogov zaplešu tango. Zanosno, pripijeno, očarano, poneseno.

Vera se skljoka na pod.

ŽIVKO

Vera, pa nemoj opet...!

Živko pritrčava Veri, podiže njeno oduzeto telo.

SUNČANA

Pusti je neka crkne.

Glogov i Stratimirović plešu. Živko šamara Veru. Sunčana pozira samoj sebi. Živko se umori.

Strovali se na neku klupu.

ŽIVKO

Kako mi je samo, tako iznenada, neprimetno i sasvim van logike...

iscurela sva životna snaga.

Muzika se pojačava, svetla polako nestaje. Trenutak pre nego što zavlada totalni mrak, Jovan rezimira.

JOVAN

Masturbacija vagine.

-mrak-

Onaj pijedastal na sredini scene, koji je poslužio kao porodjajni u prošloj, u ovoj sceni je svadbarski sto.

Za njim sede mlada i mladoženja - Sunčana i Živko, pored Živka - Vera. Preko predhodnih kostima imaju dodate etno - detalje.

Vera oko vrata ima vezu belog luka, Živko na glavi šajkaču, začušljan i uredan, za razliku od svoje prvobitne pojave. Sunčana na glavi ima beli veo, koji joj skriva lice, iza ledja zamotan u nešto nalik na balu, preko haljine posebno luksuzan jelek, a oko vrata nisku dukata.

Živko je zbunjen i nervozan, nekako je iznenada upao u sve ovo. Popio bi nešto. Gleda u praznu čašu.

ŽIVKO

Možda bismo mogli da nazdravimo...

Sunčana mu uzima mu čašu iz ruke.

SUNČANA

Živko, već sam ti rekla. Ništa pre braka.

Živko govori sam sebi.

ŽIVKO

Trezveno burazeru i bez nervoze. Ajde, bogati, toliki ljudi su se ženili. A i ti, Vera, šta ti znači taj luk oko vrata?

VERA

Protiv uroka, Živko. Da tera vampire i čuva ljudsku dušu. Pogotovo kad je rasprodaja istih u toku. To ti je drevni običaj.

ŽIVKO

Ti si izgleda nešto ljuta...

VERA

Ja? Što?

SUNČANA

Tako je, zašto? Šta bi njoj moglo da smeta?

Živko se naginje ka Veri, pokušava poverljivo da razgovara sa njom. Ipak, Sunčana prati svaku reč.

ŽIVKO

I ja sam zatečen. Snašlo me. Mislio sam ...

VERA

Šta si ti mislio, budalo pijana?!

ŽIVKO

Nisam pijan! Kapi nisam okusio...

VERA

Ne zanima me.

SUNČANA

I ne treba da te zanima. Ti imaš muža. Da je sada tu...

VERA

Ali nije.

Čuje se pucanj iza scene.

ŽIVKO

Izgleda da idu.

VERA

Ajde?

Na scenu stupaju radosni svadbari: Kum Stratimirović i Glogov Starojko. Oni su ujedno matičari i svedoci, ali to će se pokazati kasnije.

Prvi ide Stratimirović, u čakširama i gunju, sa šubarom na glavi. Iza njega Glogov, u istom outfitu. Obojicu prati Jovan, šajkača i odelo. Radi što mu se kaže i pokaže.

Stratimirović drži pušku uperenu u vis, za koju je vezana zastava. Vetra nema, a nema ni promaje, pa zastava nikako da se razvije, već tako smuljano pada niz pušku. Jovan rukom, na ramenu pridržava motku od ražnja, na koji je nabijen pečeni vo. Glogov steže drugi kraj ražnja, posrće pod težinom tereta i trenutka.

STRATIMIROVIĆ

Stižu svatovi!!!

Opali još jednom iz puške, kratko, samo jedan metak. Sunčana skupi ramena, glavu malo pogne, ometa je buka i miris sumpora.

SUNČANA

Vidim. Gde ste do sad?

Jovan i Glogov tresnu vola na astal.

GLOGOV

Proučavali smo istorijske izvore. Tragali za običajima, utvrđivali redosled... (Stratimiroviću)

Mislim da je vreme da pucaš u voće.

STRATIMIROVIĆ

Nego!

Stratimirović iz pojasa vadi Hekler, Vera jedina stigne da zapuši uši rukama, ostali su zatečeni situacijom. Stratimirović opali dug rafal u vazduh, tik iznad njihovih glava.

Negde, iz visine, crvene jabuke popadaju po stolu.

ŽIVKO

U, majku ti, šta je sad ovo?

STRATIMIROVIĆ

Dete, ajde.

Jovan na znak drekne.

JOVAN

Da ti kuća bude plodna, a zemlja rodna, domaćine!

ŽIVKO

A, tako... Onda hvala.

Vera uzme jednu jabuku, zagriže je.

VERA

Je l će sad ono, "da kum proba mladu"?

ŽIVKO

Da je proba? U kom smislu?

VERA

Penetrirajućem.

ŽIVKO

Molim te, Vera, odakle ti sad to?

VERA

Pa, iz običaja. Iz narodne tradicije. Mladu prvo proba kum, pa starojko, a i svekar, ako je držeći.

Mladoženja dodje negde oko kraja.

ŽIVKO

E, sad...

Jovan otrči do majke. Mota se oko nje.

JOVAN

A kad je onda moj red?

ŽIVKO

Nikad, debilu. Idi kod onog čike.

SUNČANA

Jovan nije debil...

VERA

Ako ćete po običajima, onda mora tako. Redaljka je obavezan elemenat.

GLOGOV

Nikad čuo.

STRATIMIROVIĆ

Meni se čini da sam negde pročitao...A ja mu znači, dodjem kum?

SUNČANA

Upaši se Stratimiroviću, nema od tog posla ništa. I sklanjajte ovog vola, ne podnosim pogled na leševe.

Sunčana gurne vola sa stola, on uz tresak padne na pod, gde i ostane.

GLOGOV

Mi se izvinjavamo, ali vi ste naložili... Povratak tradiciji, istorijskim vrednostima.

ŽIVKO

Ja ne bih reko da nam je baš grupnjak tradicionalna vrednost.

VERA

A jel?

STRATIMIROVIĆ

Znate šta, ja moram da primetim, pitanje je na mestu. Mi smo proučavali, temeljno istraživali.

Čitava naša Institucija angažovala se oko toga.

GLOGOV

Osnovani smo i Odeljenje za obredne nauke.

STRATIMIROVIĆ

Jeste. Ja sam predsedavajući.

GLOGOV

A ja prvi ispod.

STRATIMIROVIĆ

Tako je. A mali je angažovn, kao lakmus papir. Da vidimo kako narod reaguje.

GLOGOV

Kaži sine, kako ti se čini?

JOVAN

Neka mama kaže.

SUNČANA

Ako bi moglo, malo da revidiramo...

GLOGOV

Da vidim, pa moglo bi... Preskačemo ono sa prodajom mlade, pa ono sa cepanjem košulje...

STRATIMIROVIĆ

To je kad se rodi sin...

GLOGOV

A, da, to već imamo... Zaobilazimo zatim valjanje u koritu i gadjanje žitom...

STRATIMIROVIĆ

A kad ćemo flašu od usta do usta...?

ŽIVKO

U, to bi moglo...

SUNČANA

Da li to stvarno mora tako?

VERA

Mora, ako ćemo po pravilima.

SUNČANA

A može li malo da se ubrza?

GLOGOV

Pa...da vidimo. Bacanje ječma, pšenice, šećerlema...

STRATIMIROVIĆ

Polivanje svetom vodicom, davanje šećera, soli, meda, masla...

GLOGOV

Svekrva da zaigra, sa hlebom pod miškom i svećom u ruci.

ŽIVKO

To neće moći.

GLOGOV

Mora. Kaži, Jovane?

JOVAN

“Svekrva mora biti kolovodja, pa makar se od starosti poštapala.” Tako piše.

ŽIVKO

Ali svekrva nije u mogućnosti da igra. Ona je naime mrtva.

STRATIMIROVIĆ

U, to je nezgodno. Može da se javi Čuma na tavanu.

GLOGOV

Ko će mladu da nauči da gleda u odžak?

JOVAN

Moraš odmah odneti jelo, vodu, ogledalce i češalj.

ŽIVKO

Gde ću s tim?

JOVAN

Pa, na tavan.

ŽIVKO

Dajte, ljudi...

JOVAN

Što se mora - mora se. Evo ja ću.

SUNČANA

(Jovanu) Ti - sedi. *(Stratimiroviću)* A ti - ubrzaj!

STRATIMIROVIĆ

Ama kako? Zakazano slavlje od tri dana, pod šatorom, ako bude kiše...

SUNČANA

Tri dana?! Ko ima vremena za to? Skraćuj!

GLOGOV

Dobro, molim onda mladence da ustanu...

Sunčana ustajući povuče Živka. Oboje stoje. Stratimirović izvadi pripremljen peškir ukraden u hotelu "Esplanade", vezuje im ruke.

GLOGOV

Podjite za mnom...

Glogov predvodi, vodeći "mladence" oko stola. Iza idu Jovan i Stratimirović.

GLOGOV

Sunčana, ponavljajte za mnom: Vodim vola oko stola, vodim vola oko stola...

Sunčana stidljivo ponavlja.

SUNČANA

Vodim vola oko stola, vodim vola oko stola...

Sunčana je zbunjena, a bogami i Živko. Čitava stvar je jako glupa.

GLOGOV

Sad ga nagazite.

Sunčana zgazi Živka, ovaj jaukne, uhvati se za stopalo. Stvar polako prerasta u kalambur.

ŽIVKO

U, majku ti...

SUNČANA

Je l' te boli...?

Stratimirović Glogovu utrapi slamku u ruku.

GLOGOV

Živko ponavlajte za mnom: “ Ako ja tebe izneverim, osušio se kao ovaj grabić, a ne mogao umreti dok se kroz ovu slamku ne provukao”

Živko ponavlja gotovo u glas sa njim.

ŽIVKO

“ Ako ja tebe izneverim, osušio se kao ovaj grabić, a ne mogao umreti dok se kroz ovu slamku ne provukao” Bogte, crno mi se piše.

GLOGOV

Sad vi Sunčana...

JOVAN

Ona ne mora.

SUNČANA

Ne mora i neće. Ne pada joj napamet.

GLOGOV

Nema veze.

STRATIMIROVIĆ

Nije problem.

ŽIVKO

E pa kad neće ona, neću ni ja!

STARTIMIROVIĆ

Vidi sad...! Ali ona zato mora granu u nedrima da nosi!

GLOGOV

Al' samo na Djurdjevdan.

JOVAN

A šta je to grabić?

STRATIMIROVIĆ

Nemam pojma.

GLOGOV

Ko te pita.

JOVAN

Meni se ovo ne dopada.

GLOGOV

Nema tu šta da ti se dopada ili ne dopada. Pravila su pravila, običaji davno utvrđeni. Ne možemo ih sada menjati samo zato što su nejasni.

SUNČANA

Ma, kakvo granje? Kakva nedra?! Neću!!!

VERA

Ćuti, dobro si prošla. U našem narodu, pored dendroforije, poznati su i geofagija, skatofagija...

ŽIVKO

Šta ti je to?

VERA

Jedenje govana.

STRATIMIROVIĆ

Ali samo u izuzetnim situacijama...

GLOGOV

Kod teranja uroka.

JOVAN

Muka mi je.

Sunčana još jednom, ovoga puta konačno, pobesni.

SUNČANA

Dosta je bilo! Glogov, naredjujem vam da odmah okončate stvar!

GLOGOV

Razumem. Da li vi Živko...

SUNČANA

Prvo ja!

GLOGOV

Dobro. Da li vi Sunčana...

SUNČANA

Da.

GLOGOV

Da li vi Živko...

SUNČANA

Da.

GLOGOV

Dobro. Onda je gotovo.

STRATIMIROVIĆ

Mladenci, čestitajte jedno drugom.

Živko, zbunjen krene da poljubi Sunčanu, ona mu pruži ruku. Rukuju se.

STRATIMIROVIĆ

E, pa onda, čestitamo.

Stratimirović ponovo zapuca.

VERA

Idiote, prekini s tim!

Stratimirović odmah prestaje.

STRATIMIROVIĆ

Izvinite, gospodjo.

Glogov kucka nožem u čašu.

GLOGOV

Mladoženja, govor!

Svi posedaju, čekaju. Živko se nećka.

STRATIMIROVIĆ I GLOGOV

Govor! Govor!!!

Živko se uspravlja, iskašljava. Stratimirović odmah počne da zapisuje.

ŽIVKO

Dragi moji gosti....Reći ću vam iskreno. Ja sam zatečen. Ima li nešto da se popije, usta su mi se osušila...

SUNČANA

Piće posle. Prvo govor.

ŽIVKO

Dobro, onda, govor. Čast mi je i priznanje, što sam baš ja izabran.

Živko je dirnut.

ŽIVKO

Izenadjen sam, neću lagati, ali, priznajem i to, već se navikavam.

Živko nastavlja, sve energičije. Jovan ga gleda, guta reči.

ŽIVKO

Moja dužnost je dužnost odabranog. Moja snaga, snaga svih. A biće sve veća. Vodiću ovu zemlju, voleću ovu ženu kako se samo majka voleti mora. I više od toga, sina koga sam stekao, i sve vas sinove i kćeri moje, jednako ću štititi i braniti. Od sada nam niko ništa više ne može.

Što više govori, Živko je sigurniji u svoje reči.

ŽIVKO

Ja sam Veliki Čovek svoga vremena, živio sam, a da nisam ni znao za to. Ali ja u sebi sadržim sve, sve vas, obične ljude i od toga nikada neću odstupiti.

Stratimirović, Jovan i Glogov aplaudiraju. Vera ih gleda.

GLOGOV I STRATIMIROVIĆ

Bravo!

SUNČANA

Vrlo dobro. Sad ti, Jovane. Obrati se ocu.

Jovan ustaje, pridržava se za sto. Dirnut je.

JOVAN

Oče moj!!!

Jovan, zatim iznenada, sasvim bez glasa, počne da povraća na sto. Povrati jednom, pa još jednom, jednom, pa opet. Začudjen je, iznenadjen, ne zna šta je to što bljuje iz njega. Povraća komade, neku smesu, nešto odvratno i neorganskog porekla.

Završi, gleda šta je uradio.

Svi ćute. Sunčana naredi.

SUNČANA

Počistite to.

- mrak-

/Scena sa mnoštvom paralelnih radnji. Mizanscenski nerešiva, ali ipak./

Tokom čitave scene čuje se glasna, zaglušujuća muzika. Nekakva furiozna tradicionalna melodija, nešto između grobljanske i kafanske, neki etno-dert, nešto nepodnošljivo. Muzika se na promenama svetla uvek naglo pojačava, a nekad je tako glasna da se glumci gotovo nadvikuju sa njom.

Scena u polumraku, Stratimirović i Glogov se jedva naziru. Preturaju po nekim kupusarama, odvajaju, zapažaju, beleže. Kuju plan.

STRATIMIROVIĆ

Pazi se, Glogov. Pripazi šta radiš.

GLOGOV

Za sada sve dobro ide.

STRATIMIROVIĆ

Ja ti kažem da paziš. Biraj pažljivo. Samo najgore, samo najkrvavije, samo gnusne, samo pokvarene. Skrivene slučajeve, sramne primere, preskakane modele, ružne običaje. Ništa dobro.

GLOGOV

Znam.

STRATIMIROVIĆ

Ništa lepo.

GLOGOV

To je lako.

STRATIMIROVIĆ

Ovo je prilika, Glogov. Sad ili nikad. Posle je sve lako.

GLOGOV

Zaveži.

Scena u mraku, Vera krikne.

Svetlo se pali, Vera istrčava odnekud.

VERA

Zmija, zmija, zmija, zmija!!!

Vera panično otresa sa sebe mileće zmije, kojih zapravo nema.

Za njom dotrčava Stratimirović, zagrnut u vučiju kožu, sa prepariranom vučijom glavom i staklastim očima natučenim kao maskom preko svoga lica.

STRATIMIROVIĆ

Šta je bilo, šta se dogodilo?

VERA

Zmija! Videla sam zmiju...

Vera podigne pogled ka Stratimiroviću. Ponovo vrisne. Ovoga puta od nakaze njegove pojave.

STRATIMIROVIĆ

Ne brinite, to sam ja. Akademik Stratimirović.

Stratimirović zabaci vučju glavu sa lica na potiljak.

VERA

Šta radiš to, budalo?

STRATIMIROVIĆ

Proučavam karakterologiju. Da vas uputim?

VERA

Ne zanima me. Kuća je puna zmija.

STRATIMIROVIĆ

Znam. Ja sam ih lično zapatio!

Stratimirović je ponosan, čak radostan.

VERA

Pa zašto, pobogu, čoveče?!

STRATIMIROVIĆ

Da čuvaju kuću od bolesti i smrti. To je tradicija.

VERA

Baš me briga za tradiciju! Da si odmah pobio tu gamad!

STRATIMIROVIĆ

A, ne, nije običaj. Narod voli zmije. Otrovnicu, beštiju, aspidu, bezubu, povukulju, kumicu, poganulju, bauljinu, tamo onu, onu ispod ploče, kamenzubu, krasu. Zmije su važne, ne smeju se dirati.

VERA

Ako ti nećeš, ja ću!

STRATIMIROVIĆ

Ne bih preporučio: ko zmiyu ubije, umreće mu neko.

VERA

Ne verujem!

STRATIMIROVIĆ

Nije bitno. Narod veruje. Čitav svet poludeo je za običajima. Ni na šta drugo ne misle. Moram priznati da je to bila moja ideja...

VERA

Stratimiroviću?

STRATIMIROVIĆ

Molim?

VERA

Jebala te zmiija.

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Sunčana i Živko sami na sceni. Onaj pijedastal, sa koga su nestali tragovi venčanja, sada je bračna postelja.

Živko i Sunčana leže na leđjima, gledaju u vis. Ne dodiruju se. Uzdahnu.

ŽIVKO

Naša prva noć.

SUNČANA

Da.

Pauza. Uzdah. Niko se ne pomera. Živko opet započne.

ŽIVKO

Naš početak.

SUNČANA

Da.

Opet pauza. Tišina. Živko nekako ozbiljno, ipak neodlučno, krene da zagrlji Sunčanu. Ne može da izdrži. Sedne na ivicu, rasplače se. Bedno, bedasto, slinavo, iz užitka u pojavi tuge.

ŽIVKO

Ne znam da li ću moći, ne znam, ne mogu, ne ide, nisam ja za to...!!!

Sunčana ga miluje po glavi.

SUNČANA

Polako. Stvari će krenuti same od sebe.

Živko joj balavi skute.

ŽIVKO

Ali, nikako da krenu! Ja čekam, koncentrisano, napeto, ali stvar ne kreće.

SUNČANA

Moraš da se opustiš.

Živko ponovo nasloni telo na Sunčanu, odmah zatim ponovo odustane.

ŽIVKO

Ali, kad ne ide! Tako sam očajan, jadan, proklet. A imam tako lepe ideje, takve zahvate, takve položaje, kakve čovek još nije video!

Živko ćuti. ćuti, pa nastavi.

ŽIVKO

Nemam snage. Nisam pripremljen. Iscrpljen sam. Možda neki drugi dan...

SUNČANA

Možeš, hajde. Samo se potrudi. Kupiću ti nešto.

Živko briše suze. Kao dete kome je obećano nešto lepo.

ŽIVKO

Šta?

SUNČANA

Kupiću ti... sve.

ŽIVKO

Kako to sve?

SUNČANA

Tako, lepo. Sve.

ŽIVKO

A šta ako sve nije na prodaju?

SUNČANA

Što si smešan. Naravno da jeste.

Živka ponovo povuče defetizam.

ŽIVKO

Ne mogu, Sunčana. Ne mogu. Žena si mi, moram da ti priznam. Ne znam kako, ne umem...

Sunčana ga energično zgrabi.

SUNČANA

Slušaj me dobro, želiš li ti da budeš vodja? To je jedino pitanje, jedina stvar odluke, da li to želiš ili ne želiš?

ŽIVKO

Želim.

SUNČANA

U to si siguran?

ŽIVKO

Jesam.

SUNČANA

Onda je rešeno. Ja sam zarazna, videćeš. Ja prenosim nešto na ljude. Ljudi mi se daju, potpuno predaju. Samo treba malo sačekati.

ŽIVKO

Časna reč?

Sunčana ga tapše po glavi.

SUNČANA

Časna reč.

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Na proscenijumu, na tronošcima, sede Jovan i Glogov. Jovan samo u beloj košulji, golih nogu, Glogov u košulji zakopčanoj do grla i dugom kožnom mantilu, sa nalepljenim brkovima. Deluje kao karikatura policajca Udbe.

GLOGOV

Počni.

Jovan počinje da zapeva. Ritam "moll-muzike" tužbalica, ojkača, ili nešto slično.

JOVAN

"Kaludjerica ćeliju mela,

ćeliju mela, čedo rodila.

Udarila ga niz desni obraz:

"Kazuj čedo, ko ti je mati?

Ko ti je mati, ko l' ti je otac?"

Glogov, a ko je meni otac?

GLOGOV

Kako ko? Pa Živko.

JOVAN

Njega znam, ali ko je moj pravi otac?

GLOGOV

A to... Jedan gost. Pevaj.

JOVAN

"Progovorilo to muško čedo:

Ti si mi, kala, rođena majka,

a otac mi je..." Koji gost?

GLOGOV

Kako koji? Jedan, važan. Čuveno je naše gostoprimstvo. Kad ti stranac noću na vrata zakuca, u kuću ga moraš primiti. Kad ti ište leba i rakije, ti ga svime moraš poslužiti. Pratiš igru reči? Ako nemaš čime ponuditi, ti se moraš uzajmiti. Pazi na ton. Ako nemaš od koga pozajmiti, ti se moraš na put zaputiti i tako dalje, do sledećeg sela.

JOVAN

Dobro, onda i kad mu daš da jede?

GLOGOV

Onda mora i da pije.

JOVAN

I, kad se najede i napije?

GLOGOV

Onda mora i da legne. A običaj je da krevet ne bude prazan. Gostu se uz pristanak i na molbu devojčinih roditelja, devojka sama ponudi. Vrati se na pesmu! Pazi na izraz, na ton! Lice mora da je ozbiljno, malo tužno, pogled zakucan negde u daljinu, ritam jasan, monoton i uvek isti. Kao kad plačeš.

Jovan sluša, po uputstvima nastavlja besedu.

JOVAN

“Ti si mi, kala, rođena majka,
a otac mi je devet popovah,
devet popovah, deset djakovah,
i protopope iz preko plotu...”

GLOGOV

Ritam! Kao kad plačeš!

JOVAN

“i dva putnika iza Rudnika,
i još dva gosta ispreko mosta””

Glogov ga udari, da podstakne uživljenje u poeziju.

GLOGOV

Diši! Duboko! Klati se!

JOVAN

“Ne žeži svijeće, ne čini vjeće,
rodi se djete u prve petle...”

Glogov zakukuriče. Pravi atmosferu.

JOVAN

“Iguman huče, a povoj suče...”

Glogov huče. Huče u prste.

JOVAN

“družinu pita: “Od koliko ću kita?”

“Nosi ga k vragu, od toli ti drago.”

GLOGOV

Beži nesrećo, iz moje kuće!

Glogov pljuje sebi u rukave. Jovan završava pesmu.

JOVAN

Klisara kiti, u Irig hiti,

da kadiju miti.”

GLOGOV

Bravo. Biće od tebe narod.

JOVAN

Samo jedno mi nije jasno. Jesu li svi ovi, gore navedeni, jebali moju majku?

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Ponovo svetlo na centralni deo scene, sto je i dalje postelja. U njoj Sunčana i Živko. Sunčana leži na leđima, izvaljena, Živko na njoj, uporno, ćuteći, predano, koncentrisano, imitira pokrete koitusa.

Ulazi Stratimirović., odeven u krzno ovce. Nosi velike napunjene vreće.

STRATIMIROVIĆ

Krenulo je!

SUNČANA

Konačno. Da vidim.

Živko i dalje na Sunčani, ona i dalje izvaljena, Živko ignoriše sve oko sebe, Sunčana preko njegovog ramena, razgovara sa saradnikom. Saradnik Stratimirović, kao da se ništa neobično ne događa, skida gunj, otvara vreće. Govori sa Sunčanom kao da je svratio u njen kabinet. Stratimirović vadi iz jedne od vreća gomilu šarenog papirnog novca. Odvaja jednu novčanicu, pokazuje je.

STRATIMIROVIĆ

Evo vidite, ovo je sad milion, pogledajte: na slici ste vi.

Sunčana zagleda.

STRATIMIROVIĆ

Ovo, to je deset miliona. Na slici je žetlica, s druge strane opet vi. Malo zamaskirana, imate maramu, a i oči su krupnije...Ovo je, zatim sto miliona. Vaša slika, Sunčana, kad ste bili mladi. Uzeo sam jednu s letovanja. S druge strane, pejzaž u jesen, prepoznajete, Sunčana, vaš rodni kraj....

Sunčana zagleda.

SUNČANA

Delujem debelo.

SUNČANA

Čekajte da vidite glavnu stvar...

Stratimirović ponosno odvaja jednu od novčanica.

STRATIMIROVIĆ

Jedna milijarda! A na njoj - slika sa venčanja. Vidite ovde, s ove strane, evo ga moj potpis:

Guverner Savezne Banke, to jest - JA! Ponosim se vama, Sunčana!

SUNČANA

Kada ih puštamo u opticaj?

SUNČANA

Kad vi kažete. Može sutra.

SUNČANA

Ne sutra. Odmah. Još ove noći, naš novi novac stupa na snagu. Njime kupujte sve:, fabrike, gradove, mostove, planine; carinske prelaze, banke, fri šopove, preduzeća.

Delite ga šakom i kapom, otkupljujte ljudima uštedjevine, devize, automobile, stanove, nameštaj, nakit, zlatne zube, amalgamske plombe, sve, je li jasno, SVE!!!

STRATIMIROVIĆ

Jasno, sve.

SUNČANA

Noćas ćemo podići cenu hleba na jednu milijardu. Litar mleka - dve. Kilo mesa, sto milijardi, ulje, šećer, brašno, prodaju se na zrno i na kap.

STRATIMIROVIĆ

Moraćemo da šampamo još novca.

SUNČANA

Pa šampajte, šta me briga. Neka se kovnica ne gasi, neko u ovoj zemlji mora i da radi!

STRATIMIROVIĆ

Znači od noćas?

SUNČANA

Od ovog trenutka!

STRATIMIROVIĆ

Onda dobro.

Stratimirović krene. Živko doživi vrhunac i prosvetljenje.

ŽIVKO

Čekaj, čoveče, stani! Neće to moći tako!

Stratimirović i Sunčana ga pogledaju. Živko doda.

ŽIVKO

Hoću svoju sliku na sto milijardi. Inače ništa od posla!

Stratimirović pogleda Sunčanu, ova klimne glavom.

STRATIMIROVIĆ

Ali, to se podrazumeva. Sad idem, imam još puno posla.

Izlazeći, užurbano, Stratimirović dovikuje.

STRATIMIROVIĆ

Žurim, moram da potpisujem.

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Svetlo na ugao scene. Vera sedi, zavaljena u stolici, raširenih nogu, sumnjivo zanesena. Živko ulazi, neprijatno mu je. Vera ga ne gleda.

VERA

Kuća je puna zmija.

ŽIVKO

Nemam sad vremena. Pozovi onu dvojicu.

VERA

Zvala sam. Kažu, tako treba. Zmija kuću čuva.

ŽIVKO

Onda dobro. Vidiš da je sve u redu. Nego, hteo sam da razgovaramo...

Vera uzdiše. Steže noge.

VERA

O nama?

ŽIVKO

O tebi. Nećeš ponovo praviti gluposti? Vera, obećala si!

Vera ćuti. Uvija se u preponama.

ŽIVKO

Prošli put je bilo za dlaku. Da ti nismo ispumpali stomak...

VERA

Ne brini za mene. Sada imaš ženu.

ŽIVKO

Jeste. Tako je. Ali to je samo formalno, privremeno. Ja ću za tebe uvek biti tu.

VERA

Samo idi, ne brini za mene. Tu su zmije. Dobre su kao lek, kad kravi i ovci oteče vime.

Živko hoće da izadje. Ili neće. Ne zna ni sam.

ŽIVKO

To je lepo. Korisno.

VERA

Ko golim rukama dotakne mrtvu zmiju, manje će se znojiti.

ŽIVKO

Vidiš, to je zgodno. Ko bi rekao.

VERA

Ko golom petom zgazi zmiju po glavi, imaće noge tvrde od podboja.

ŽIVKO

Onda dobro. Odlično.

Prilazi Veri da je poljubi. Ona podmeće usne, on je ljubi u glavu.

ŽIVKO

Baš mi je milo kad vidim da si se tako uklopila. Sad moram ići.

Živko odlazi, Vera sma za sebe govori, ispresecano, uzdišući, uvijajući se telom.

VERA

Kad čovek hoće da sedi ili spava u hladu, treba da se pomokri na jedan korak daleko od tog mesta i onda ne treba da se plaši zmije. Inače bi mu zmija mogla ući u...usta.

Vera doživi orgazam. Podiže haljinu, između nogu izvlači dugu, debelu, bezživotnu zmiju.

VERA

Ili gdegod drugde.

Vera baci mrtvu zmiju na pod.

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Jovan na onom istom mestu na proscenijumu. Bled kao smrt, presamićen, rukama se drži za stomak. Kraj njega Glogov - Udbaš i Stratimirović - Vuk.

Mantraju oko njega, izvode egzorcizam.

GLOGOV

Tatoš, Rogati, Klevetnik, Bes; Natamnik, Repati, Kopitar, Vrag. Gubi se Sotono!

JOVAN

Loše mi je.

STRATIMIROVIĆ

Ako, Gadiću, ako, Gnuso, proćice, Grdonjo, ne boli Zlobo.

JOVAN

Zovem se Jovan.

GLOGOV

Ne, ne, ni slučajno, ime moraš sakriti da zavaramo Andraka.

STRATIMIROVIĆ

Svoju decu naš narod naziva pogrđnim imenima: Gozlo, Mrkuša, Golklas, Gad, da urokljive oči ne bacaju uroka.

GLOGOV

Djavola narod naziva drugačije: Domišljen, Smetenjak, Onaj iz krša, Furija, Bes. Da ga ne prizove.

STRATIMIROVIĆ

Gubi se Sotono, da nam dete ozdravi!

JOVAN

Ima li neki drugi lek?

GLOGOV

Ima. Ušićemo ti komad vučijeg oka i srca u kaput. Da otera čini. Biće ti bolje, Grozni.

JOVAN

Zovem se Jovan.

STRATIMIROVIĆ

Naš narod samo tudju decu naziva ličnim imenima, a ako je potrebno i nadimkom od milja. Pa neka se njine majke sa činima bore.

Glogov iz džepa vadi parče roga. Pali ga.

GLOGOV

Paklenik beži od upaljenog roga, i od vojnika, od ovna i jarca.

Glogov "kadi" upaljenim rogom oko Jovana.

JOVAN

Otkud vojniku rogovi?

STRATIMIROVIĆ

Naš narod tudju decu voli nazivati "Živko", bez obzira kako se zovu. Pa nek ih onda njine majke održe medju živima!

Jovanu je veoma loše. Ipak ništa što penicilin ne bi mogao da sredi. On gotovo bunca.

JOVAN

Otkud Živku rogovi?

GLOGOV

Loše mu je.

STRATIMIROVIĆ

Vidim. Djavo mu se za dušu otima. Da mu pustimo krv?

GLOGOV

Neka majka odluči.

JOVAN

Majku znam. Ali, ko mi je otac?

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Centralni deo scene. Živko skida platno sa onoga što je bila postelja. Otkriva se niz betonskih umivaonika, slavine sa hladnom vodom, prednja strana u kosom padu. Živko pušta vodu, sapuna ruke, pere ih četkicom, riba, kao hirurg pred operaciju.

Sunčana sedi, na fotelji, ponovo ima ogroman stomak, kao u poslednjoj nedelji trudnoće. Živko se nervozno trlja, riba, skoro do krvi.

Sunčana štrika crnim koncem mali, minijaturni šal.

ŽIVKO

Ne znam zašto ih još nema. Da nije zapelo?

SUNČANA

Jovan me brine. I dalje je bolestan.

ŽIVKO

Ja čekam, samo čekam. A vreme mi prolazi.

SUNČANA

Od one noći, ne prestaje da povraća.

ŽIVKO

Ko?

SUNČANA

Jovan, rekla sam ti.

Ulaze Stratimirović i Glogov. Nose gomilu papira.

GLOGOV

Evo, podaci su tu.

Stratimirović tresne papire na pod, Živko i dalje riba ruke, i šake i zglobove, sve do lakata.

ŽIVKO

Konačno!

STRATIMIROVIĆ

Trajalo je, mi se izvinjavamo.

STRATIMIROVIĆ

Ali sada, zadatak je završen, gospodjo, dozvolite da raportiram...

SUNČANA

Ne meni, njemu.

Pokazuje na Živka, ne prestajući da štrika.

GLOGOV

Razumem. Dakle, izveštaj je sledeći: dentalna karta stanovništva uspešno formirana. Ovde na ovoj gomili imate sva imena. Ovde smo ih razvrstali prema gornjoj vilici, ovde prema donjoj. Na jednoj strani naši, na drugoj - svi sumnjivi.

STRATIMIROVIĆ

Dalje, razdvajanje je obavljeno prema vrsti zuba: ova gomila ovde, to su naši, ovde opet - svi sumnjivi.

Živko čita Stratimiroviću iz ruke.

ŽIVKO

U, šta ih je... Da vidimo šta imamo: umnjaci, dobro, kutnjaci, očnjaci, sekutići... Šta je ovo, dournjaci?

GLOGOV

Ima i goreg, karijes, gangrena, ortodenti, mrtav zub...

ŽIVKO

Znam, ali, doumnjaci? Šta mu je to?

GLOGOV

Ima i plaka. I parodontoze.

ŽIVKO

Pa to je normalno, budalo. Za to sam čuo. Ali doumnjaci... pa to nas neko zajebava!

STRATIMIROVIĆ

Minorna grupa, a nije ni bitna.

GLOGOV

Ja lično smatram da su sumnjivi, ali opet, nema ih mnogo. Svega dva-tri miliona.

ŽIVKO

Tri miliona doumnjaka?! Pa to je nemoguće.

Živko bi da zgrabi papire, ali mu se gade. Pa, tek je oprao ruke.

ŽIVKO (*Glogovu*)

Drži mi to!

STRATIMIROVIĆ

Uključujući i one pod karijesom...

GLOGOV

To je ukupna cifra.

Živko se muči da pročita sitna slova iz daljine.

ŽIVKO

Čuješ ti ovo?

SUNČANA

Čujem.

STRATIMIROVIĆ

Indikativno je da su za rubriku “broj zuba”, tražili da se upiše:”svi”.

ŽIVKO

Šta?!?

Živko ne izdrži, zgrabi papire.

GLOGOV

Medjutim, tako nešto popisom nije predvidjeno, pa smo pisali “crtu”.

STRATIMIROVIĆ

Na moju inicijativu.

ŽIVKO

Pametno.

Živko baci papire na pod. Započinje novi dugotrajni proces pranja ruku. Šake, zglobove, laktove, do ramena.

ŽIVKO

Dobro, šta imamo dalje?

GLOGOV

Zastupljene bolesti usne duplje, ždrelo i usnica.

ŽIVKO

To me ne zanima. Je l' ima nešto neobično?

GLOGOV

Ništa bitno. Opet isti oni.

STRATIMIROVIĆ

Indikativno je da su za rubriku “naziv bolesti” tražili da se upiše “crtu”.

ŽIVKO

Šta?!?

Živko opet ne izdrži. Zgrabi papire, pa ih odmah baci i zgazi. Zatim počne da pere i noge.

GLOGOV

Medjutim, tako nešto popisom nije predviđeno, pa smo pisali “sve”. Na moju inicijativu.

ŽIVKO

Razumno. A šta je ova treća grupa papira?

Živko pokazuje sa pristojne distance.

GLOGOV

To su vam konačni rezultati. Formulirani za objavljivanje.

STRATIMIROVIĆ

Procentualno izraženo, shematski obradjeno, ciframa podržano, sve u svemu sledeće: po jedan kutnjak, dva urasla umnjaka, dva očnjaka i jedan prednji zub.

GLOGOV

Svima isto.

STRATIMIROVIĆ

Bolesti su unisone. Lagani karijes od nepranja.

GLOGOV

Isto za sve.

Živko okonča pranje.

ŽIVKO

Konačno. Homogena država.

-svetlo se priguši, odmah pojača, muzika-

Vera ponovo istrčava na proscenijum, urlajući. Preko haljine, oko grudi, unakrst zavijeni krvavi zavoji.

VERA

Glogov, čudovište, gde si!?!

Glogov i Stratimirović iskrsavaju iz mraka.

GLOGOV

Šta je sad?

VERA

Ko su ovi što su izmiledli?

GLOGOV

Koji, Gospodjo?

VERA

Znaš ti koji! Oni što ženama seku grudi!

STRATIMIROVIĆ

A, ti...

GLOGOV

Pasoglavi, gospodjo.

VERA

Koji pasoglavi, pas ti džigerice poždrao!!!

STRATIMIROVIĆ

U, ovo je zgodno. Moram da zabeležim.

Stratimirović vadi blok i olovku, Vera mu izbije iz ruke.

VERA

Na čelo ću ti urezati, idiote, da zapamtiš!

STRATIMIROVIĆ

Gospodja je razmažena.

GLOGOV

Ali se odlično uklopila. Čuješ taj rečnik: sve biser do bisera.

Vera malo spusti glas, ne želi da seje "bisere".

VERA

Objasni mi, ko su oni, što ženama kasape tela?

GLOGOV

Pasoglavi, rekao sam. Narodno predanje. Hrane se ženskim dojčkama, koje posebno mesto zauzimaju u nacionalnoj mitologiji.

STRATIMIROVIĆ

“Sagnula se Jevrosima majka,

Sagnula se dole po trpezi,

I uzima dva mermer kamena,

Izvadila bele dojke svoje,

Pa udara kamen po kamenu”

VERA

Udara. Ali zašto?

GLOGOV

Zaklinjala sina Marka da uradi nešto.

VERA

Aha. I je l' uradio?

GLOGOV

Uradio, nego šta!

VERA

A majci su grudi stradale?

GLOGOV

Jesu. Poetično, zar ne?

STRATIMIROVIĆ

To vam je mitsko mesto: muševi jedu ženine dojke, žene ih same odsecaju i kuvaju deci za ručak i tako.

VERA

A ti, pasoglavi, oni ih i otimaju?

STRATIMIROVIĆ

Upravo tako. Jezivo, a?

Stratimirović počne da se smeje.

VERA

Znači, stigla tradicija i do klanja. Šta se ti smeješ, budalo. Misliš da će tebe da poštede?

STRATIMIROVIĆ

Kako?

VERA

Pa, pogledaj se, nakazo. Ti si ginekomast.

Glogov se zaceni od smeha. Vera ljutito ode sa scene. Stratimiroviću nije prijatno. Ozbiljno pita Glogova.

STRATIMIROVIĆ

Ginekomast. Šta mu sad to znači?

GLOGOV

Znači da imaš sise.

Glogov štipne Stratimirovića za bradavicu. Ovaj zakloni grudi rukama.

STRATIMIROVIĆ

To je normalno. Od starosti. Nisu to prave sise, koža se opustila.

Glogov kreće sa scene.

GLOGOV

Pa da. Ti im samo tako lepo objasni.

Glogov izlazi sa scene, Stratimirović viče za njim.

STRATIMIROVIĆ

Nisu to grudi. Ja sam muško. To su žljezde i koža!

Stratimirović se zagleda. Sam za sebe.

STRATIMIROVIĆ

Moraću da obustavim ovaj projekt.

-svetlo se priguši, odmah pojača-

Na umivaonicima, kao na prestolu, sede Sunčana i Živko. Ulaze Stratimirović i Glogov. Pod ruku vode malaksalog Jovana.

Sunčana kad ugleda sina, skoči.

SUNČANA

Šta mu je?

GLOGOV

Ništa strašno. Ždere ga nešto iznutra.

STRATIMIROVIĆ

Proći će.

Skidaju platno sa drvene klupe, pomažu Jovanu da sedne.

JOVAN

Mama...

SUNČANA

Reci, sine?

JOVAN

Ko je moj otac?

Sunčana začuti.

JOVAN

U snu mi se javlja neko, govori mi da sam kopile, dete iz šume.

Sunčana je veoma ljuta.

SUNČANA

Stratimiroviću, šta je ovo?!

STRATIMIROVIĆ

Narod, Sunčana. Narod je pokvaren. Sve hoće da zna. Tura nos, gde mu nije mesto.

JOVAN

Ja samo hoću da znam ko mi je otac.

SUNČANA

Glogov? Daj detetu odgovor!

GLOGOV

Da vidim. Aha. Ti si Jovane, zmijski sin. Čudom začet junak. Kopile, ali i carsko dete.

GLOGOV

Jeste, isto kao Miloš Obilić, Zmaj Ognjeni Vuk, Relja Bošnjaniin i drugi.

SUNČANA

Eto, vidiš. To je baš lepo.

Jovanu je, kao, malo bolje. Ipak, i dalje je znatiželjan.

JOVAN

Dobro. A kako se prezivam? Gde sam se rodio i zašto, pod kojim okolnostima i povodom čega?
Po čemu sam poseban, čime se razlikujem, šta ja mogu i šta smem? Ko me je začeo i kada? Ko su
mi preci i šta su radili? Šta će mi potomci saznati o meni? Mama, ko sam ja?

SUNČANA

Ti si, Jovane, pripadnik naroda. Našeg naroda, to je sve što treba da znaš.

Sunčana se naglo zgrči, bol joj protrese telo.

ŽIVKO

Sunčana šta ti je?

STRATIMIROVIĆ

Je li već vreme?

Sunčana zaurla, grči se.

SUNČANA

Vreme je, već odavno!!!

Živko i Stratimirović, pritrčavaju Sunčanoj koja se presamićena drži za stomak.

ŽIVKO

Polako samo, sve će biti u redu...

Glogov sklanja Jovana sa klupe.

GLOGOV

Evo, evo, donesite je ovde...

Stratimirović i Živko poležu Sunčanu na klupu. Ona ne prestaje da urla. Porodjaj je počeo.

ŽIVKO

Samo polako, samo polako...

Drže je za ruke i čelo, dok se ona grči i uvija.

Sunčana poradjajući se, neprestano govori.

SUNČANA

Ništa polako! Sad i odmah! Došao je čas! Zakon je tu da reguliše stvari. A zakon donosim ja! Od danas okrećemo novi list!

Jovan znatiželjno posmatra porodjaj majke.

SUNČANA

Ukidam pravo na lična imena, pravo na prezime i rodoslovno stablo! Svi kao jedan, svi u jedan glas, u jedan mah, na jedan mig, svi, jer su odabrani, svi, jer bi da se uznesu, čitav nacion jedan je pojam, jedna letilica, jedna svemirska stanica. Ukidam pravo na pomoćni glagol "hteti", uvodim obavezu na glagolski oblik "morati"! Naredjujem kolektivnu deobu sudbine, naredjujem svima i za sve isto, naredjujem žene da puste brade, a muškarci kose, naredjujem svi da liče jedan na drugog, propisujem kolektivnu operaciju lica, ukidam jedinstvene otiske prstiju, zabranjujem mozak kao samostalni organ, različiti krvni pritisak i temperament! Zahtevam da svi udišu u isto vreme, a izdišu kad ja to kažem, nikakva različitost neće se tolerisati!

Uvodim smrt kao istorijsku obavezu, a život, kao pitanje izbora, potpuno, definitivno i neopozivo
UKIDAM!

*Govoreći, Sunčana se poradja. Sa poslednjom rečenicom, to konačno i obavi: Sunčana tako rodi
TELEVIZOR.*

Kao i prvi put, uspravi se, sa lakoćom sedne. Zagleda porod. Pomiluje ga. Zatim tiho kaže.

SUNČANA

Neka danas bude objavljeno. Da li je jasno?

Jovan iza njihovih leđa iznenada progovori. Odgovori gromko.

JOVAN

JASNO!!!

Svi pogledaju Jovana.

-mrak-

Jovan sam na sceni. Ispred njega, na proscenijumu, pored kuće, televizor. Na antenu je privezan onaj mali crni šal.

Jovan stoji, bled, ispijen, teško guta. Obraća se publici.

JOVAN

Omladinsko takmičenje u pismenom radu na temu: "Koliko volim oca i zašto?"

Naslov: "Više od života".

Jovan se isprsi.

JOVAN

Uvod: "Moj otac je, to će svako reći, jedan hrabar i veliki čovek. On ima lepotu i dubinu pogleda, kosu sa odsjajem zlata, koja uvek zrači. Njegov glas je blag, njegove ruke meke. Njegov korak odlučan, a zagrljaj topao. Moj otac je visok i stasit, i kada sedi, on je za glavu viši od svih. Njegova ramena su široka, jagodice oštre. Njegov glas je mek i oštar, a osmeh zvonak. Njegovo srce je veliko, njegovi brkovi meki. Njegova jetra pravilno oblikovana, njegov želudac zdrav. Njegovim venama struji jedna sasvim posebna krv. "

Jovan predahne, nastavlja.

JOVAN

Razrada: "Moj otac je, to će opet svako reći, jedan mudar čovek. Njegova pamet je velika, njegovo znanje neizmerno. Njegov um je beskrajn, kao okean i kao nebo, njegovo zaključivanje jedinstveno i sasvim retko u svakom smislu. On je i genije i običan čovek, uvek i ponovo, u isti mah. On zna dobro šta svakome treba, vidovito pogadja svaku ljudsku tajnu. Od njega je nemoguće sakriti išta, on sve o svemu uvek bolje zna. Njegovi su snovi - snovi miliona, njegove vizije - stvarnost za čitav svet.

To je, rekao sam, ono što svako zna. Nešto opšte objektivno. A sad ono lično.

Jovan zastane, tronut. Nastavlja.

JOVAN

Kada sam oca prvi put susreo, nešto se krupno prelomilo u meni. Shvatio sam da postoje mnogo veće stvari, viši ciljevi i patnja.

Kada sam pronašao svoga oca, ja sam konačno pronašao sebe.

Jovan opet zastane. Pripremi se za završetak.

JOVAN

Zaključak: “Zato ću na pitanje: “Koliko volim oca i zašto” odgovoriti celom svetu kratko: Više od života. I ponosan sam na to.”

Jovan se pokloni.

-mrak-

-V-

Vera sama na sceni. Dva prsta debeo konopac zabacuje preko ljujlaške. Strpljivo, polako, pravi omču.

Proba je rukama, utvrđuje izdržljivost čvora. Zatim dovlači drvenu klupu ispod ljujlaške. Penje se na klupu, omču stavlja oko vrata. Stoji tako neko vreme. Onda počne da se njiše, još uvek nogama pridrđavajući oslonac.

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane, zatim ulazi Jovan.

Vera čvrsto stane na klupu.

JOVAN

Nećete valjda da se ubijete.

VERA

Bih, da me ti nisi prekinuo.

JOVAN

Izvinite.

VERA

Nema veze.

Ćute, gledaju se.

JOVAN

E pa dobro... idem ja...

Jovan se ne pomera.

VERA

Važi.

Vera se ne pomera.

JOVAN

Da ne smetam...

Jovan i dalje stoji.

VERA

Tako je.

Vera i dalje stoji.

Jovan konačno krene.

JOVAN

Do vidjenja.

Vera se opet zaljulja.

VERA

Vidimo se.

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, Jovan ga ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane Jovan, naravno, zastane.

JOVAN

Izvinite, samo da vas pitam...

Vera opet stane punim stopalima na klupu. Gubi živce.

VERA

Šta je sad?

JOVAN

A zašto? Mislim, zašto to radite? Je l ste nesrećni? Bolesni? Je l vam nešto fali? Da zovem nekog da vam pomogne?

VERA

Da se nisi usudio!

Skida omču s vrata, besno silazi s klupe.

VERA

Da ti nije palo na pamet! Da nisi ni pomislio! Da se nisi odvažio! Da se slučajno nisi prevario!!!

Vera patetično besni. Jovan je razuman.

JOVAN

Dobro, neću. Samo sam pitao.

Vera se "smiruje".

VERA

Niko meni ne može da pomogne.

JOVAN

Dobro, nema problema...

VERA

Ni sama sebi ne mogu da pomognem!

JOVAN

U redu. Razumem.

VERA

Ja sam u stanju teške apatije u kojoj ne kontrolišem svoje postupke.

JOVAN

Aha.

VERA

Svašta mogu da napravim.

JOVAN

Pa da. Onda, idem ja.

Jovan krene.

VERA

Stani. Gde ćeš?

JOVAN

Ne brinite, neću nikog zvati.

VERA

Stani. Ostani.

JOVAN

Dobro. A što?

VERA

Kako - što?

JOVAN

Neću da smetam. To je vaša stvar.

VERA

Pa, jeste... Ali ipak ostani. Osećam da mi možeš pomoći.

JOVAN

Aha. Dobro. A kako?

VERA

Tako. Budi tu.

JOVAN

Aha. Dobro.

Jovan sedne na klupicu. Vera kraj njega.

Ćute. Ćute još.

Zatim progovore u isti mah.

VERA

Slušaj...

JOVAN

Je l' te... Izvinite, hteli ste nešto?

VERA

Ne izvoli ti.

JOVAN

Neka, izvolite vi.

VERA

Ne, ne, izvoli ti.

JOVAN

Neću.

Vera ne zna šta će. Mora da progovori.

VERA

Zašto si došao?

JOVAN

Onako.

VERA

Šta si hteo da me pitaš?

JOVAN

Ništa.

VERA

Ne, reci slobodno. Slušam te.

JOVAN

Nemam pitanja.

Opet ćute. Razgovor je zapao u ćor-sokak i Vera bi sad stvarno morala da se obesi. Ali nekako, ne da joj se.

VERA

Ti se ne osećaš tako?

JOVAN

Kako?

VERA

Očajno. Apatično. Kao da su ti na slamčicu isisali svu snagu.

Jovan odmahe glavom. Jezgrovito odgovori.

JOVAN

-C-

VERA

Pa da. I nije ti nekako svega dosta i ne vidiš izlaz i misliš kako je sve propalo?

Jovan upitno podigne obrve. Iskreno se začudi.

JOVAN

A šta?

VERA

Kako šta. Pa, sve. Naši životi su prazni, naše snaga nedovoljna. Šta čovek da započne u ovakvom svetu?

JOVAN

Šta?

VERA

To ja tebe pitam!

JOVAN

A što?

VERA

Što? Kako što? Zar ne želiš da zgrabiš svoj život u svoje ruke, da upravljaš njime, da nešto krupno promeniš?!?

JOVAN

A to... Ne.

VERA

Ne? Pa, da.

Vera učuti. Razgovor tresne u zid onog ćor-sokaka i Vera bi sad stvarno morala da se obesi. Ipak nekako, ne ide.

Vera se zato raspali.

VERA

Slušaj, hajde da pobjegnemo. Ti i ja, jednostavno da odemo odavde.

JOVAN

Hajde. A kako?

VERA

Lepo! Ostavimo sve za sobom, krenemo i nikada se više ne vratimo.

JOVAN

Hajde. A gde?

VERA

Negde, bilo gde, tamo, odakle se teško vraća...!

JOVAN

Hajde.

VERA

Da zaboravimo sve, da počnemo život iznova, kao da nikad ničega nije ni bilo, kao da smo se baš danas rodili, baš danas stvorili na nekom udaljenom mestu!

JOVAN

Rekao sam, hajde.

VERA

E, da, hajde. Samo kako? Gde god da krenem, prati me moja sudbina. Moje ime i mesto mog rođenja. Moja fizionomija krezave, zabradjene babe, rugobe, nakaze koja plaši svet.

Jovan ćuti.

VERA

Niko nas više ne gleda kakvi jesmo, svi samo vide ono što misle da znaju o nama: ljudski talog, poslednji divljaci ovoga milenijuma, smrad rupe koju treba zatrpati!

Vera viče, Jovan je mirno gleda.

VERA

Ali ja nisam takva! I ti nisi taj. Ja sam mlada, nisam nakazna, imam blistave zdrave zube!!!

Vera se izduva, kao prazna kesa, sa oznakom neke skupe radnje.

VERA

Takav je ovaj svet.

Oboje ćute. Jovan krene. Uzima konopac, nosi ga sa sobom.

JOVAN

Idem ja sad. Ovo ću da ponesem. Za svaki slučaj.

Vera, kesa sa imenom skupe radnje, mirno ostaje da sedi. Jovan odlazi.

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, Jovan ga, naravno ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane. Jovan dobaci izlazeći.

JOVAN

Kada vičete, vidi vam se rupa u vilici. Petica, gore levo. Mogli biste da stavite zlatni zub.

-mrak-

Scena je u mraku. Glasna, gotovo neizdrživa buka: zvuk helikoptera.

Reflektori se pale, osvetljavaju negde gore, visinu iz koje se, praćeni zvukom elise, iz "neba" na onoj ljuljašci okačenoj o cugove pojavljuju Sunčana i Živko.

Jak ventilator duva, sve leprša nošeno tim lažnim vetrom. Sunčana je opet trudna, ogroman stomak prekriva bela haljina. Na glavi ima svoj venčani veo, čiji kraj steže u rukama. Živkov glas je pojačan mikrofonom, sa ehom.

ŽIVKO

Narode! Govorim ti ja! Slušaj narode, opasnost se nadvila nad našu zemlju!!! Izdajnici, smutljivci, nevernici i stranci, svi zajedno zaverili su se protiv nas! Zaverili se, protiv tebe, narode! Smeta im naša snaga, guši ih naša moć. Opasna im je naša sloga, boje se naše sudbine! A naša sudbina je jasna, jer mi je sami biramo. Dok smo složni, dok smo svi kao jedan, za nas straha nema. Zatvaraj se narode u svoje kuće, nemaj poverenja ni prema kome, slušaj samo ono što ti ja saopštavam. Ne sumnjaj, jer sumnja je opasna. Ne razmišljaj, jer to je još gore. Drži oči otvorene, uši načuljene da prepoznaš: kritičare, skeptike, opasne kreature koje sumnjaju. Jer svaka sumnja znači neslaganje, a neslaganje, u ovom trenutku, znači samo jedno: IZDAJU!

Živko začuti, Sunčana gleda dole. Vetar duva i dalje.

SUNČANA

Što je lepo, kad smo visoko.

ŽIVKO (*bez mikrofona*)

I nikada više nećemo silaziti.

Sunčana se zagleda u nešto.

SUNČANA

Šta je ono tamo?

ŽIVKO

Koje?

SUNČANA

Ono, na zapadu...I na istoku. Vidi ima ga još...

ŽIVKO

To je granica.

SUNČANA

Molim?

ŽIVKO

Granica.

SUNČANA

Tako blizu?

ŽIVKO

Da vidim...

Živko se zagleda dole, levo pa desno.

ŽIVKO

Stvarno je blizu....

SUNČANA

Zemlja je tako mala. Sićušna.

ŽIVKO

To je zato jer smo visoko.

SUNČANA

I kada sidjemo i dalje je mala. Pogledaj tamo, eno ga more... A gore, pogledaj, ono je Nemačka.

Kolika je! Levo, pogledaj, Rusija još veća, a dole vidi, Afrika... Čitav kontinent!

Oboje ćute, zadivljeno gledaju.

SUNČANA

Čije je sve to?

Živko je pogleda. Ona pogleda njega.

Živko se odlučno obrati svetu.

ŽIVKO (mikrofon, eho)

Narode, čuj me, nama preti rat! Ali ne boj se, rat nije ništa strašno. Rat nije zlo, ako vodi višim ciljevima. A naši ciljevi su jasni i pravedni. Sve što postoji ima granice. Sve, pa i mi. A sve što se graniči, stvara neprijatelje, neprijatelje svud oko nas. Materija od koje smo stvoreni, posebna je i plemenita. Krv naša, krv je posebnih ljudi. Mi smo veliki. Mi smo moćni. A svi ostali su protiv nas. Rat je zato neminovan! Duhovna uznemirenost mora da se popne do te mere da čovek bude sposoban na sve!!!

Sunčanu potrese grč. Ona sa pogne, zgrabi Živka za ruku. Telo već naviknuto na porodjaje, ovoga puta mnogo lakše podnosi bol. Živko je pridržava, ona, raskrečenih nogu samo napola čučne.

SUNČANA

Izlazi...

Prigušeniji jauci, Živko je steže uz sebe.

SUNČANA

Izlazi...Izlazi...

Sunčana krikne, na zemlju uz tresak padne njen novi porod - KASARNA.

*Jovan, koga sada prvi put vidimo, a koji je čitavo vreme bio dole, sada osvetljen stoji pored poroda. Odeven je u uniformu, zakopčanu, sa opasačem i oružjem. Odlučnim, vojničkim korakom u cokulama pridje maketi Kasarne. Uzme je, očisti, postavi na proscenijum (pored televizora).
Salutira.*

-mrak-

Svetlo je prigušeno, Stratimirović i Glogov, jedva se naziru.

GLOGOV

Pa gde ste ti?!

STRATIMIROVIĆ

Gde si *ti*?

GLOGOV

Imali smo plan!

STRATIMIROVIĆ

Kakav plan, stvari se menjaju.

Jovan i dalje u uniformi, iznenada se pojavi na proscenijumu. Baterijskom lampom osvetljava makete.

GLOGOV

Tiše! Evo ga Jovan.

Stratimirović i Glogov se umire. Čekaju da Jovan ode. Jovan prošara svetlom po mraku, negde u drugom pravcu. Zatim izađe na drugu stranu.

GLOGOV

Mali je postao opasan.

STRATIMIROVIĆ

Ma, kakvi. Mali je gotov. To je bar jasno.

GLOGOV

Bogami, ne znam. Slušaj, ti još uvek računaš na mene?

STRATIMIROVIĆ

Nego na koga?

GLOGOV

Na znam. Čini mi se... Onaj se razmahao, otrgao...

STRATIMIROVIĆ

Gluposti. Sve je pod kontrolom.

GLOGOV

Ne znam. Sumnjiv si mi.

Jovan se pojavi na proscenijumu, na onoj strani gde je malopre izašao.

Ponovo osvetljava baterijskom lampom, sada u pravcu njih.

GLOGOV

Evo ga, opet.

Stratimirović i Glogov se ponovo primire. Jovan osvetli deo scene, zatim mirno izađe na drugu stranu.

GLOGOV

A mali, šta ćemo sa njim?

STRATIMIROVIĆ

Mali je gotov. To je bar očigledno.

Glogov ćuti, razmišlja.

GLOGOV

Slušaj me kume, dogovor ostaje?

STRATIMIROVIĆ

Dajem ti kumovsku reč.

Kum kuma merka sumnjičavo.

GLOGOV

Dobro.

Jovan se iznenada pojavi ispred njih na sceni. Osvetli ih.

GLOGOV

Sine...! Što me prepade...

JOVAN

Nisam vam ja sin.

STRATIMIROVIĆ

Dobro, Jovane, to se tako kaže...

JOVAN

Šta radite ovde?

GLOGOV

Ništa. Odmaramo.

STRATIMIROVIĆ

Jeste, dremamo.

JOVAN

A, tako.

Jovan ih gleda ćuteći još neko vreme. Osvetlja im lica, saslepljuje ih svetlom.

Oni se zaklanjaju.

Jovan krene. Zaustavi se, kao da se setio nečega.

JOVAN

A, da. Tata vam je poručio da ste dobili prekomandu. Našima na frontu potrebna je podrška.

STRATIMIROVIĆ

Pa mi njih podržavamo! Ali odavde!

GLOGOV

Mi smo logistika, šta ćemo na frontu...?

JOVAN

Tata je rekao sa se još ove noći javite na raport. Ofanziva počinje.

GLOGOV

Kako? Baš mi?

STRATIMIROVIĆ

Jesi li siguran?

JOVAN

Tata je poručio, ko ne posluša naredjenje, smatraće se dezerterom.

Jovan odlazeći doda.

JOVAN

Da sam na vašem mestu, krenuo bih odmah.

Scena se zamračí, ponovo osvetli.

Živko i Jovan sami.

Živko sedi na svom tronu, umivaoniku, nogavica zavrnutih, kiseli noge.

Jovan stoji u stavu mirno.

JOVAN

Tata, šta je to “istorija”?

ŽIVKO

Ne znam sine, nemoj sad.

JOVAN

Tata, šta je to “domovina”?

ŽIVKO

Vidi sine...drugi put.

JOVAN

Tata, reci mi, šta smo mi?

ŽIVKO

Umoran sam. Pitaj mamu.

JOVAN

Dosta mi je mame, tata.

Živko podbočen, drži glavu da ne padne. Jovan mu se umiljava.

JOVAN

Tata, a šta ćemo sad da radimo?

ŽIVKO

Ostavi me na miru debil! Vidiš da sam umoran! Ne mogu ja sve...

Jovan je tužan, uvredjen.

ŽIVKO

Jovane...izvini. Nije tata hteo.

JOVAN

Tata, ja sam punoletan.

ŽIVKO

Znam, sine, znam.

JOVAN

Zašto svi misle da sam debil?

Ulazi Sunčana.

SUNČANA

Srce mi krvari od miline, kad vas vidim tako.

Sunčana zadiže suknju, seda pored Živka. Kiseli noge.

SUNČANA

Živko, šta ćemo sad da radimo?

ŽIVKO

Ne znam ženo, nemoj sad.

SUNČANA

Ti samo izrazi želju.

ŽIVKO

Vidi ženo... ne znam ni sam.

SUNČANA

Šta god hoćeš, šta poželiš.

ŽIVKO

Umoran sam. Drugi put.

JOVAN

Možemo na more!

SUNČANA

Divno!

ŽIVKO

Možemo.

SUNČANA

Ili na planinu, u debeli hlad.

ŽIVKO

Možemo.

SUNČANA

Divno!

JOVAN

Ja više volim more. Skinem se pa plivam.

SUNČANA

Dobro, sine, pusti nas.

JOVAN

Bacim se u talase, pijem vodu, povraćam...

SUNČANA

Ćuti, Jovane, pusti nas!

JOVAN

Mama....

SUNČANA

Šta je?

JOVAN

Ja sam sada punoletan.

SUNČANA

Znam, sine, znam...

JOVAN

Punoletan čovek može svašta.

ŽIVKO

Da. A šta?

JOVAN

Da stigne do mora.

SUNČANA

U brda!

JOVAN

Na more!!!

SUNČANA

U brda!!!

Jovan urlikne.

JOVAN

NA MORE!!!

SUNČANA

Dobro, sad...

Živku je dosta galame.

ŽIVKO

Slušajte, može i jedno i drugo. Idi ti Jovane i izvidi teren. Trči Jovane, izaberi šta bi voleo.

Okruži, obeleži, zapišaj. Trči, odabiraj. Formulisi želje. Gde god kažeš, doćićemo mama i ja.

Ajde sad.

JOVAN

Istina?

ŽIVKO

Živa.

SUNČANA

Je l vidiš kakvog oca imaš.

JOVAN

Da krenem ja sad?

ŽIVKO

Što pre.

JOVAN

Da potrčim?

SUNČANA

Trči, sine, osvajaj!!!

Jovan počne da trči okolo, naokolo, oko scene, oko njih. Trči ko bez duše i izvikuje.

JOVAN

Ovde sam, ovde, nije, nije ni ovde. Miš beli sreću deli. Ovde je, ovde, nije, nije ni ovde! Miš beli sreću deli. Evo sam ovde, pa ovde. Nije, nije ni ovde!!!

Sunčana se raduje, čak se i Živko zainteresuje.

SUNČANA

Sin, majkin!

ŽIVKO

Al' je porastao.

JOVAN

Evo ovde i ovde. I dovde. I ovde, nije, nije ni ovde. Miš beli sreću deli!!!

Sunčana praćaka nogama u umiaoniku.

SUNČANA

Kakav prizor, kakav veličanstven čin!

ŽIVKO

Nije loš, stvarno nije loš.

Jovan trči ko bez duše. Stipl-čejs na neograničen broj kilometara.

JOVAN

Evo ovde, mama, tata, ovde, a nije. Nije ni ovde!

Živko praćaka nogama u umivaoniku. Oboje tapšu, udaraju ritam.

ŽIVKO

Op-op-op-op!

SUNČANA

Brže-op-op-op!

ŽIVKO

Sunčana...

Uzima je za ruku.

ŽIVKO

Već dugo želim da ti kažem...

SUNČANA

Trči sine, grabi, još, još...

Sunčana izvikuje, pružajući Živku i drugu ruku. Živko je grabi.

ŽIVKO

Ja...osećam nešto što nikada nisam. Što nisam ni znao da postoji.

JOVAN

Brže, brže, još, još, još!

Živko prinosi njene ruke svom licu. Ona ga miluje po obrazima.

ŽIVKO

Nešto zbog čega mi srce udara, osećam ga u glavi kako bije, ovde, kida mi grudi, osećam kako mi dušu pomera, uzdiže.

Živko stegne njene ruke. Da ne znamo da je Živko, kleli bi se da je Arsen Dedić.

ŽIVKO

Slušaj, čini mi se...ovo mora da je ljubav.

SUNČANA

I veća nego što misliš.

Živko i Sunčana stegnu jedno drugom ruke.

JOVAN

Evo sam, ovde, ovde i ovde. Evo i ovde i ovde i ovde. Gde je bela kuglica?

Jovan se sruši na zemlju.

SUNČANA

Jovane!!!

ŽIVKO

Pusti ga. Zdrav je to umor.

- mrak -

-VIII -

Na scenu ulaze Sunčana i Živko, za njima Jovan, pa Vera.

Jovan i Živko su u uniformama, Jovan u crnoj košulji ispod vojne bluze. Vera u crnoj, elegantnoj večernjoj haljini, ogrnuta vojnom bluzom.

Jovan unosi nekakve sanduke, Sunčana skida platno sa zida, otkriva stare gvozdene tuševe, koji štrče iz zida.

Prebaci platno preko umivaonika, ona i Živko sednu.

JOVAN

Evo, stigla je nova isporuka: inostrani modeli.

Jovan slažu sanduke. Vera se smešta na klupu.

Jovan uzima nekakvu polugu, otvara jedan od sanduka.

JOVAN

Da li znate da postoje vrsta rakete kojom možeš da razneseš pola većeg sela. I još možeš da je programiraš tako da se sama ispaljuje u određenim intervalima. Nešto kao tajmer: podesiš daljinu, ukucaš datum i vreme, i - legneš da spavaš. A raketa sve sama radi. Bum, bum, bum!!! Inteligentna mašina.

Jovan se muči sa otvaranjem sanduka.

JOVAN

Jedini problem je, što su sva uputstva na kineskom. Pa ko normalan to da razume?!

Jovan je gotovo otvorio sanduk.

JOVAN

Greške se dešavaju, ljudi se prevare u rukovanju. Pa opale koji kilometar levo ili desno, ukoso, u šreh...

Jovan konačno otvori sanduk. Vadi iz njega snajper. Nasmehi se.

JOVAN

Ali ovo...to već svako razume.

Jovanu savlja metak u snajper. Nišani ka publici. Crveni laser osvetli nečije čelo.

JOVAN

Koga ćeš, biraj...

SUNČANA

Nemoj sine, dosta igre...

Jovan ne sluša majku. Šara laserom po publici. Ide od čela do čela.

JOVAN

Onog, tamo, u odelu. Ili onog čiču, iza.

ŽIVKO

Dobro, Jovane, pusti pušku...

Jovan, ne poslušaj, otkoči pušku.

JOVAN

Onu malu, s lančićem oko vrata. Ili ovu do nje.

Jovan polako počinje da povlači oroz - " na prvo koleno".

JOVAN

Izabereš bilo koga. Sa ove daljine mogu onom detetu da isteram oko. Da pogodim, pravo u zenicu. Nanišaniš, zaustaviš dah...

SUNČANA

Sladak je. Brzo uči. Hajde sine, sad je bilo dosta...

Jovan zaustavi laser na nečijem oku.

JOVAN

I...!

VERA

Jovane!!!

Čuje se zaglušujući pucanj, Jovan trgne puškom, kao da je pucao. Svi se ponašaju kao da je stvarno pucao. Veoma je važno postići barem trenutak parališućeg straha medju publikom. Sunčana vikne na Veru.

SUNČANA

Ne viči na dete!

Jovan spusti pušku. Smeje se.

JOVAN (*direktno, publici*)

Čudna je ta bespomoćnost. Neprepričljiva. Ne veruješ, dok sam ne osetiš.

Jovan dobaci snajper Živku, ovaj ga uhvati. Ne zna šta bi s njim.

ŽIVKO

Ala je porastao...

SUNČANA

Ne znam... Ne volim kad se igra oružjem. Može da se povredi.

VERA (*Živku*)

Ostavio si otiske prstiju na snajperu. Ne znam da li si svestan?

ŽIVKO

Ko? Ja? Šta ja imam s tim?

VERA

Mogu da te nadju, pa da ti se osvete.

ŽIVKO

Meni? Ko? Šta ja imam s tim?

VERA

Brat one male s lančićem. Ili muž ove do nje.

Živko rukavima briše snajper. Uklanja otiske.

SUNČANA

A tvoj muž Vera? Šta bi moj brat rekao, samo da je tu?

VERA

Ali nije! Shvati, ženo, ON NIJE TU!!!

SUNČANA

Prekini! Neću da slušam. Neću da čujem o tome...

VERA

Pomiri se s tim, Sunčana, njega nema, tvoga brata, a mog muža, jednostavno nema!

SUNČANA

Ne čujem te.

VERA

Čuješ, odlično!

Sunčana poklopi uši rukama. Urla.

SUNČANA

NE ČUJEM TE!!!

VERA

I ne moraš. A ti Živko, ti me čuješ. Ti znaš.

ŽIVKO

Gotovo je Vera. Nemam ništa s tobom.

Vera krene da ga pomiluje po obrazu.

VERA

Kako gotovo, nije gotovo, neću da bude gotovo...

ŽIVKO

Pusti Vera, ostavi.

Vera da ga ošamari, Živko je zgrabi za ruku.

VERA

Neću da ostavim, ti si moj, ne njen - moj!

Živko zavrne Veri ruku, ona pada na kolena.

ŽIVKO

Gotovo je, razumeš, GOTOVO!!!

JOVAN

Ostavi je.

Živko pušta Verinu ruku. Ona ostaje tako.

ŽIVKO

Šta bi ti sada rekao muž, da je tu.

Vera ćuti. Živko se pribere.

ŽIVKO

I? Kako je stanje na frontu? Menja li se šta? Sigurno da se menja. Svakog trenutka čekam izveštaj...Ne znam samo gde su.

SUNČANA

Davno bismo sve ovo završili, da nam generali nisu nesposobne budale!

JOVAN

Generali Glogov i Stratimirović su noćas dobrovoljno odlučili da posete prve linije. Da uliju hrabrost borcima, da podrže ofanzivu.

ŽIVKO

Je li? Nisam znao...

Čuje se buka iza scene.

SUNČANA

Evo ih, vraćaju se.

Ulaze Generali Glogov i Stratimirović, u uniformama i šinjelima, sa šlemovima na glavama i gasmaskama oko vrata. Natovareni kartonskim kutijama, jedva da vire iza njih.

ŽIVKO

Generali, raport!

GLOGOV

Evo, odmah...

STRATIMIROVIĆ

Samo da negde spustimo ovo.

Stavljaju kutije na jedan kraj, daleko od svih.

Ispravljaju se u stav mirno.

STRATIMIROVIĆ

Na levo u krug!

Okreću se oko svoje ose.

STRATIMIROVIĆ

Paradnim korakom, napred...marš!!!

Domarširaju do Živka. Salutiraju. Živko odsalutira.

STRATIMIROVIĆ

General Stratimirović, javlja se na raport!

ŽIVKO

Generali, raport!

STRATIMIROVIĆ (*opet salutira*)

Razumem! Stanje na frontu sledeće: iz vazduha, sasvim pobedjujemo. Uranijumska punjenja - isprobana i rade! Inteligentne bombe, samonavodjene - rade. Grafitna punjenja, azbest i barut - ne da rade, nego...!

ŽIVKO (*opet odsalutira*)

Zadovoljavajuće! Glogov, ti?

GLOGOV (*opet salutira*)

General Glogov raportira: Dva civilna aerodroma, petnaest kilometara plaže i jedan ski-centar - sasvim eliminisano!

ŽIVKO (*opet odsalutira*)

Odlično! Žrtava?

STRATIMIROVIĆ (*salutira*)

Sad, da razvrstam...

ŽIVKO (*odsalutira*)

Ukupna cifra!

STRATIMIROVIĆ (*salutira*)

Oko nekoliko hiljada. Ranjeni nisu uključeni.

ŽIVKO (*odsalutira*)

U redu! Ima li civila?

GLOGOV (*salutira*)

Ima. Što?

ŽIVKO (*odsalutira*)

To me boli. Potresa.

GLOGOV (*salutira*)

Razumem!

STRATIMIROVIĆ (*salutira*)

I ja razumem!

ŽIVKO (*odsalutira*)

Naredjujem minut ćutnje! Da saberem misli.

GLOGOV I STRATIMIROVIĆ (*u glas*)

Razumem!!!

Svi ćute. Jovan broji.

JOVAN

Jedan, dva, tri, četiri, pet, šest, sedam, osam, devet, deset, jedanaest, dvanaest, trinaest...

Živko ga prekine.

ŽIVKO

Eto tako.

SVI

Eto...

SUNČANA

Za danas je bilo dosta. Umorna sam. Treba malo i da odspavamo. Voljno.

STRATIMIROVIĆ

Razumem!

Stratimirović i Glogov u isto vreme salutiraju Sunčanoj. Ona malo nespretno, kao nevešto, odsalutira. Glogov iz "pojasa" izvuče trubu.

STRATIMIROVIĆ

Povečerje!

Glogov počne da duva u trubu, neka tužna tri tona. Iza njih, negde kod kutija i Jovana, crna zastava počne da se, na cugu, spušta.

STRATIMIROVIĆ

Pozdrav zastavi!

Glogov svira, jednu, pretužnu melodiju, Stratimirović, Živko i Jovan stoje mirno, salutiraju zastavi koja se spušta. Sunčana joj maše, Jovan dočekuje i pedantno slaže. Vera stoji, ledjima okrenuta zastavi, gleda u pod pred sebe.

Svetlo polako nestaje.

Jovan složi zastavu, Glogov završava melodiju, svetlo "iscuri".

- mrak -

Na sceni Jovan spava na rešetkama, kod sanduka. Pod glavom, umesto jastuka, složena zastava. Pokriven vojničkom bluzom.

Veru, takodje pokrivena vojničkom bluzom, sklupčana u stolici gleda Jovana kako spava.

Gleda ga dugo.

Ustane, pridje mu. Stoji iznad njega, gleda ga.

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane, Vera legne kraj Jovana. Privije se uz njega, tako pažljivo da ga ni ne probudi.

Vera pribijena uz Jovana leži dugo, ćuti, sluša ga kako ravnomerno diše.

Dodirne mu rukom čelo.

Jovan se trgne, probudi.

Ugleda Veru, skoči.

VERA

Ja sam, Jovane, ne boj se.

JOVAN

Šta hoćete?

VERA

Ništa. Ne mogu da spavam.

JOVAN

Ja mogu.

Jovan odlučno uzima bluzu, ode na drugi kraj, kod kartonskih kutija. Legne, pokrije se.

VERA

Muči me, Jovane. Ne mogu nikako da zaspim.

Jovan ćuti, žmuri.

VERA

Noćima, već.

Jovan ne odgovara.

VERA

Ovo je tristoti dan. Ili noć. Tri stotine noći nisam spavala.

Jovan ne otvara oči, ali odbrusi.

JOVAN

To je nemoguće.

VERA

Moguće je Jovane. Kunem ti se.

Jovan i dalje žmuri.

JOVAN

Da toliko niste spavali, bili biste mrtvi. Odavno.

VERA

Znam. Pa ipak, vidiš.

Jovan otvori oči. Uspravi se.

JOVAN

Šta hoćete vi od mene? Zašto me stalno tako posmatrate, zašto me uhodite, stalno ste mi negde tu!

VERA

Čekam da se i ti probudiš.

JOVAN

Ali ja neću da se probudim! Hoću da spavam! Ostavite me na miru!!!

Jovan zgrabi ponovo bluzu, pokrije se preko glave, naslonjen na kutije u sedećem položaju, kao spava.

Vera sačeka. Nastavi.

VERA

Zašto mi stalno govoriš “vi”. Nisam ja toliko starija od tebe.

Jovan ćuti. Vera nastavlja.

VERA

Znaš li koliko godina imam?

Jovan ćuti, pa odgovori, ispod bluze.

JOVAN

Ne zanima me.

VERA

Juče sam napunila trideset.

Jovan malo smakne bluzu s lica, da bi je osmotrio.

VERA

Vidiš. Nisam ja tako stara.

Jovan se odmah se ponovo pokrije.

VERA

Oni su drugo, tvoja majka, oni...

Jovan se okreće na drugu stranu. "Spava".

VERA

Ti i ja smo daleko od njih.

JOVAN

Ostavi me da spavam. Ja sam ratnik. Potreban mi je odmor.

VERA

Nisi ti nikakav ratnik, idiote balavi!

Jovan se razbesni.

JOVAN

A sad sam glup! Sad sam balav! A maločas sam bio isto što i ti! Pa šta sam ja onda, odluči se! I šta uopšte hoćeš od mene?

VERA

Ne znam.... Da mi vratiš konopac.

Jovan je gleda. Zatim izvadi konopac namotan u klupko. Baci joj ga, konopac se razmota.

VERA

Hvala.

Vera uzima konopac, čiji je jedan kraj već formirana omča. Baca ga preko ljuljaške.

VERA

Ne moraš da gledaš ako se bojiš.

Vera zateže konopac. Odlazi po klupu.

VERA

Znam da nije lepa slika.

Vera namešta klupu ispod ljuljaške.

VERA

I ne pokušavaj da me sprečiš.

Vera stavlja sebi omču oko vrata.

VERA

Dosta mi je ovoga života. Svuda samo smrt.

Jovan je čitavo vreme posmatra i ćuti. Vera mirno stane, pod pravim uglom zategne konopac, udahne vazduh.

VERA

Žao mi je.

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, Jovan ga ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane, Jovan pita.

JOVAN

Čega ti je žao?

Vera se uhvati za ovo pitanje kao za životni spas.

VERA

Tebe mi je žao, Jovane, tebe i života. Života, tvog i mog! Da mi je muž tu, da me vidi, samo da je tu... Ali nije! Znaš li zašto nije, Jovane?

Vera ćuti, ipak ne čeka odgovor.

VERA

Moj muž, moj dragi muž, voljeni brat tvoje majke, krv tvoja i rod tvoj, moj muž je mrtav, on je mrtav! Umro je, poginuo, stradao, zaboravila sam i kad i zbog čeg! Mrtav je godinama, vekovima već, nema ga, ne postoji, samo bele kosti i teret njegovog imena! Moj muž je mrtav, Jovane, zato nije tu. A ja sam sa njim živa zakopana. Udata za grob, udovica, bez prava na život, postojim samo da bi se njega sećali! Neko je nekad stradao, poginuo, u ime ovoga ili onoga, nečeg uzvišenog, sigurno, nečeg što prevazilazi sve nas, i sada ja živa ne smem da živim, ja željna, ne smem da želim, jer sećanje na njega negde je iznad nas!

Jovan ćuti, gleda je.

VERA

A ja hoću sve da promenim, da život izmenim, da živim, da pobegnem iz groba. A nemam snage, Jovane, sama ne mogu ništa...

JOVAN

Ni ja ne mogu ništa. To je iznad nas...

Vera poseže za Jovanom, konopac joj ograničava kretanje.

VERA

Nema ništa iznad nas, čoveče! Posle umiranja nema ničeg, samo tužna prilika smrti i odvratni prizor raspadanja! Gde si se izvoleo zaputiti, ratniče, u kraj, svoj herojski kraj? Za mene i tebe, nema tu ničeg veselog, samo neka hladnoća i potpuni mrak. Kraj je, ratniče za neke samo kraj. I ništa više. A ti i ja, milioni nas, sakriveni u nekim rupama, sa rukama na ušima i povezom preko

očiju, mi koji čekamo da sve ovo prodje, da neko drugi konačno stavi tačku na sve ovo, mi bismo morali voleti živeti za život. Kakva smrt! Šta je smrt!?! Otmi joj se! Otmi sve nas! Krv i zemlja, to nije naša stvar!!!

Veru konopac guši, pokušavajući da dosegne Jovana. On, samo na korak od nje, mirno stoji.

VERA

Samo s tobom, Jovane, samo uz tvoju pomoć! Ti, tvoja snaga, tvoja mladost, tvoja želja za životom! Poljubi me Jovane, voli me, daj mi snage...

Jovan krene ka njoj.

VERA

Ti mi trebaš, tvoja mladost, Jovane... A ako nećeš, ako me ne želiš, ako sada, ovoga časa, možeš da me pogledaš i kažeš da me ne želiš, onda neka umrem. Onda je zaista bolje da me nema...

Jovan je gleda. Zatim šutne klupicu pod Verinim nogama. Konopac se zategne, Vera počne da se guši. Grabi rukama omču.

VERA

Jovane! Jovane?!

Jako svetlo za kratko osvetli kraj scene. U nekoliko trenutaka, razaznaje se Živko koji mirno stoji i posmatra stvar. Vera ga ne vidi, Jovan ga ne vidi, niko ga ne vidi, osim nas. Svetlo nestane, Vera pokušava da se oslobodi.

VERA

Jovane, molim te...

Jovan je pusti da se gotovo uguši. Vera jedva govori, guši se.

VERA

Neću da umrem.

U poslednjem trenutku, Jovan je uhvati za noge. Izdigne je dovoljno da sama smakne omču. Baci je od sebe i mirno izadje sa scene. Vera padne na kutije. Ostane tako da leži.

VERA

Ako misliš da te ne vidim, glup si.

Tišina. Zatim Živko izadje iz senke. Stane pred Veru. Vera ga ne gleda.

VERA

Šta stalno iščekuješ, šta stalno vrebaš u mraku? Znam, hoćeš da se izviniš. Žao ti je. Da me utešiš. Da objasniš kako je sve ovo samo privremeno, formalno. Da kažeš da ti trebam. Da si bez mene ništa?

Živko ćuti, gleda je. Vera zuri pred sebe.

VERA

Šta bi hteo sad? Da ti verujem kako me čuvaš? Kako si tu da mi pomogneš? Da me spasiš? Čekaš da vidiš da li sam ozbiljna u nameri da okončam život, pa da me sprečiš, da ti budeš taj...

Živko je prekine.

ŽIVKO

Ne.

Vera ga konačno pogleda.

ŽIVKO

Čekam da izmaknem klupu, kada za to dodje vreme. Ali sada vidim da možeš i sama.

Živko izadje. Vera ostaje sama. Ćuti gleda pred sebe. Zatim pogleda u jednu prevrnutu kutiju. Izvadi - polovni video-rekorder. Gleda ga.

VERA

Blago generala.

Otvara drugu kutiju, gleda u nju. Izvadi polovni toster.

VERA

Ratni plen naših heroja.

Vera ustane, uzme zastavu, na kojoj je spavao Jovan. Ogrne se njom.

VERA

Zemljo zlatnog escajga i atentata na kraljeve u poljskim govnaarama, javljam se na raport!

Vera stane mirno.

VERA

Vodjo ukradenih šporeta i ledomata, polovnih automobila i spaljenih kokošinjaca, raportiram:
mir-no!

Vera udari petama, pozdravi hitlerovskim pozdravom. Izadje sa scene.

- mrak -

Scena se osvetli, klupici Živko, kraj njega Glogov, vrti ručicu poljskog telefona, pokušava da dobije vezu. Pored njih Sunčana, u vojnoj uniformi i šinjelu, ponovo trudna, u produženom trenutku pred pucnje vodenjaka.

Jovan i Stratimirović u istim onim uniformama, Vera u cokulama i vojnoj bluzi preko haljine. Tokom čitave scene oni simuliraju vojne manevre u stanju neurotičarskih "borbenih napada".

Sunčana u drhtavici, potpunoj panici.

SUNČANA

Čuješ li, Živko?! Čuješ li, tu su! Dolaze po nas!

Ništa se ne čuje.

ŽIVKO

Generale, rasporedjui jedinice!

GLOGOV

Razumem!

General Glogov udara po telefonu. Urla u slušalicu.

GLOGOV

Alo! Alo! General Glogov ovde. Naredjenje glasi: II radnička divizija, na severni prilaz gradu!

Alo! Jeste li razumeli? Alo!!!

Za to vreme, vojnici Jovan, Vera i Stratimirović, svi kao jedan, izvode vojnu vežbu. Puze, provlače se, prebacuju skokom sa jednog kraja na drugi, preskaču miniranu teritoriju, nadleću neprijateljsku liniju fronta. Dok traje napad, svima se muti u glavi, tela im drhte, žmarci ih podilaze. Valjaju se po podu, udaraju nogama i rukama, čupaju kose, kidaju uniforme, imitiraju sve pokrete, simuliraju događaje.

Jovan ih vodi.

JOVAN

Vojsko, u napad! Pripazi na levo krilo. Pazi minirano! Provlači se ispod! Puzi! Glavu dole! Lezi, avioni!

Svi izvršavaju naredjenja.

GLOGOV

II radnička na prilaz gradu, alo, da li me čujete!!!

Glogov sluša. Ratnici imitiraju ratne zvuke: bombe, metke, granate.

ŽIVKO

Šta je?

GLOGOV

Radnici se povlače. Odlaze kućama!

SUNČANA

Kukavice! Izdajnici!!!

ŽIVKO

Glogov, prenesi naredjenje: svakog diverzanta na licu mesta streljati!!! Manevriši! Prebacuj seljake u centar!

GLOGOV

Razumem! (*u slušalicu*) Alo! General Glogov ovde! Radnike streljati! V seljačku diviziju, prebacuj u centar grada! Alo! Da li me čujete! Alo!!!

JOVAN

Napadaj! Udari! Pucaj! Padaj!!!

“Vojska” izvršava.

GLOGOV (*sluša i prenosi*)

Seljaci se raspustili... Odlaze autobusima u pravcu unutrašnjosti, presvlače se u civilna odela, vraćaju u pećine, prebacuju preko reke... Beže!!!

SUNČANA

Gotovi smo! Živko, gotovi smo! Dolaze! Učini nešto!!!

ŽIVKO

Streljaj! Streljaj svakog! Sve sumnjive! VII Izbeglička, gde je VII Izbeglička?!

Glogov udara telefon iz sve snage.

GLOGOV

Narodne izbeglice, general Glogov ovde!!!

Jovana tresе “borbeni napad”. Kidiše, simulira borbu, bori se sa sobom, on je i neprijatelj i napadač.

JOVAN

Drži ga! Beži! Uhvatio sam ga!!!

Jovan grabi sebe za gušu. Svi simultano rade isto.

JOVAN

Ne daj mu! E nećeš ga, majci!!!

Svi krkljaju, valjaju se po patosu, grabeći sami sebe za guše.

GLOGOV

VII Izbeglička divizija, na prilaze tvrđjavi! Izbeglice, braćo, junaci, pokažite se! Otadžbina se danas brani na ulici!!!

ŽIVKO

Šta kažu?

SUNČANA

Šta javljaju?

GLOGOV

Izbeglice se posakrivale. Rasturile po kućama... Oni na ulicama, mašu legitimacijama... Viču da su stranci... pokazuju državljanstva...!!!

SUNČANA

Pobi ih!

ŽIVKO

Ubijaj! Odmah!!!

SUNČANA (*Živku*)

Ti si kriv! Ti si ih stvorio! Vidi kako ti sada vraćaju!!!

ŽIVKO

Umukni!!!

JOVAN

Juriš! Bombu, baci bombu!!!

Svi "bacaju bombe".

JOVAN

Evo ih! Beže! Ginu!!! Uhvatio sam jednog!

STRATIMIROVIĆ

Drži ga, dolazim!!!

Jovan i Stratimirović šćepali su sami sebe.

VERA

Ranjeni, gde su ranjeni? Moram da te previjem, ratniče. Pusti pušku, moram da zaustavim krvarenje.

Vera sebi “zaustavlja krvarenje”

SUNČANA

Koliko krvi! Mrtvi napadaju! Pucaj, spašavaj, Živko, ti si kriv!

ŽIVKO

Ućuti ili ću te ubiti! IV radikalna, gde je? Oni su uz nas, pronadji ih, Glogov! Pronadji ih odmah!

GLOGOV

Alo, general Glogov govori! IV radikalna na zidine tvrdjave! Odmah, pomeraj se, mići, trčćim korakom, brzo!!!

JOVAN

Pobeže! Stićiću ga!

STRATIMIROVIĆ

Ja ga držim!

VERA

Pritisni rukama. Creva ti izlaze! Držim ih! Guraj nazad!!!

GLOGOV

IV radikalna divizija, slušaj naredjenje! Da li me ćujete!!! ... Radikali se odmetnuli! Sede po ulicama i plaću. Useknjuju se u zastave... Gubici su veliki... Alo! Sudiće vam se! Svi ćete na sud!!!

JOVAN

Uskaći u kamion. Ja vozim! Jurišaj! Skidaj ovoga!

VERA

Pazi, biciklisti! Gazi! Gazi ih!

STRATIMIROVIĆ

Jedan pogibe!

VERA

I psi napadaju, majku im!

STRATIMIROVIĆ

Još jedan pogibe! Drži volan! Ja sam tu! Nišani! Ja pucam! Ćuvaj ledja!!!

VERA

Bacaj teret! Izbacuj ranjene!

JOVAN

Juriš, braćo!!!

SUNČANA

Živko, spašavaj! Naredjui! Streljaj pseta!!! Ti si nas zarobio! Ti si nas dovde doveo!

ŽIVKO

Ti si kriva! Tebe ću im predati! Ja sam žrtva! Ja sam manipulisan!

GLOGOV

Dobrovoljci, govori vam general Glogov! Sad ili nikad, postavljajte živi zid! Branite ono što vam je najsvetije, nagrada će biti velika!

JOVAN

Kako se otima! Držim ga, a on ne popušta!

STRATIMIROVIĆ

Stegao sam ga, sad će se udaviti!

VERA

Još krklja, kako je žilav!

Svo troje stežu i dave sami sebe, krkljaju i otimaju se, dok stežu sve jače.

SUNČANA

Dobrovoljci! Dobrovoljci će me spasiti! Svi su uz mene, neće me dati!

ŽIVKO

Ti si kriva! Ja ću te predati! Ti si ovo započela!!!

GLOGOV

Dobrovoljački korpus ne odgovara! Ne poštuju naredjenja, kriju se u podzemlju... Evo ih, u vodovodu, muvaju se po kanalizaciji, uskaču u šahtove! Gotovi smo!

Sunčana grabi Glogovljev pištolj. Ima histeričan napad.

SUNČANA

Kukavice! Sad ću te ubiti! Sve ću vas pobiti, sve do jednog!!!

ŽIVKO

Glogov, javi da je došlo do pobune! Ona nas drži, kao taoce! Mi smo žrtve, javi da smo žrtve!

Javi da nas spasu, ona je jedini krivac!!!

SUNČANA

Ostavi telefon! Baci slušalicu! Baci ili ću sve pobiti!

Glogov baca slušalicu.

JOVAN

Braćo, treba da sahranimo mrtve. Braćo, da odamo počast našim izginulima!

STRATIMIROVIĆ

Ja već kopam.

JOVAN

Jednu raku, za sve.

VERA

Pazite, ima još živih.

JOVAN

Ukopavaj! Nabacuj zemlju! Beleži imena, slikaj, piši redni broj!

Svi simuliraju pravljenje masovne grobnice.

ŽIVKO

Sunčana, daj mi taj pištolj! Daj ga meni, ja sam ovde glava!

SUNČANA

Spasi nas Živko! Izvedi nas odavde!!!

Sunčana spusti pištolj, ali ga ne ispušta. Živko joj prilazi.

SUNČANA

Sećaš se, Živko, kako nam je lepo bilo? Sećaš se kako smo maštali o divnim stvarima? Šta se dogodilo?

Živko je grli. Nekakva bolesna naklonost, krvnička nežnost, za trenutak zablista medju njima.

ŽIVKO

Ne brini, Sunčana, ništa još nije gotovo. Ja ništa nisam potpisao. Ništa nisam naredio. Sve je ovaj (pokazuje na Glogova).

GLOGOV

Ja? Ja sam samo prenosio naredjenja.

ŽIVKO

A, ne. Dokazi govore drugačije. Ja ništa nisam potpisao. Sve si ti.

GLOGOV

Stratimiroviću, čuješ ti ovo?

STRATIMIROVIĆ

Ne čujem. Eksplozija mi je probila ušnu membranu.

GLOGOV

Pogledaj me, Stratimiroviću, mi smo ovo zajedno...

STRATIMIROVIĆ

Ne vidim. Ne vidim te. Metak mi je ošteti rožnjaču. Ja ništa ne znam, ne vidim i ne čujem.

GLOGOV

Nemoj kume sad i ti da me izdaš!

STRATIMIROVIĆ

Slušaj, kume, nemam sada sekiru. Moraću ovako kumstvo da potvrdim.

GLOGOV

Jao, kume...

Živko se pribira.

ŽIVKO

Ne treba ti on, ne brini. Neću te ja dati. Još nije sve gotovo. Spasiću vas. Sačuvaću sve nas.

SUNČANA

Neću da umrem. Nisam zaslužila. Nisam htela. Ništa loše nisam mislila. Budi uz mene...

Živko grli Sunčanu, kao uplakano dete.

ŽIVKO

Tu sam. Uz tebe sam. Nikud ne idem. Ostaćemo zajedno, ne dam te ja.

Jovan iznenada krene u juriš, napadajući neprijatelja put Sunčane i Živka.

JOVAN

Evo ga još jedan. Tu se sakrio. Kamuflirao da ga ne primete. E, pa mene nećeš prevariti....

Jovan Jurne ka Sunčanoj, ova panično podigne pištolj i puca. Jovan padne. Mrtav, svakako.

VERA

Jovane!!!

ŽIVKO

Šta bi? Šta uradi, Sunčana...?

Sunčana nije sasvim svesna šta se dogodilo.

Vera i Stratimirović sjate se oko Jovana.

STRATIMIROVIĆ

Mrtav je.

VERA

Ubila si ga. Ubila si sina, Sunčana.

Sunčana ispusti pištolj, Živko je pusti iz zagrljaja. Sunčana se uhvati za stomak. Bol joj potrese telo.

ŽIVKO

Nije mrtav. Jovane ustani. Na noge, vojniče.

GLOGOV

General Glogov naredjuje, diži se junače...

VERA

Ućuti, čoveče, zar ne vidiš da je mrtav.

Sunčana urla, porodjaj je počeo. Niko joj ne pomaže.

ŽIVKO

Generale...?

STRATIMIROVIĆ

Reci mu, kume!

GLOGOV

General Glogov naredjuje...!

VERA

Mrtvom detetu naredjuješ, generale! Lešu komanduješ, mrcino!

Sunčana porodja nešto sa debelim betonskim zidovima, nešto sa vitražem na prozorima, nešto sa kupolom i časnim krstom.

Dok granate u njihovim glavama grme, Sunčana, majka nad majkama, uz muku i patnju, prepodobljena i bez ičije pomoći, s poslednjom kontrakcijom i uz krajnji napor porodi - CRKVU. Betonsku, nedovršenu, crkvu u izgradnji, arhitektonsku nakazu, ponos bogatog ktitora, iskupljenje za način na koji je zaradio svoje neizmerno bogatstvo, sa temeljima koji tonu, nakrivljenu i loše centrirane kupole.

I ovaj put, majka zagleda svoje čedo. Ovaj put i svi ostali svedoci čuda, ne mogu da sakriju nerazumevanje dogodjenog. Sunčana podigne maketu crkve, lako, gipko odšeta do proscenijuma, postavi je na svoje pravo mesto - odmah pokraj kasarne.

Prekrsti se, pravoverno.

- mrak -

- XI -

Scena se osvetli. Čudna, zlokobna tišina, dopire negde odozgo.

U jednom uglu, na podu, sedi Vera, zgrčena, ćuti.

Za umivaonikom, prekrivenim platnom sede Sunčana i Živko, mirni, gledaju pred sebe.

Na prostoru ispred njih, leži mrtav Jovan.

Pop Stratimirović i Crkvenjak Glogov uz buku ulaze.

Stratimirović u popovskoj mantiji, preko nje pancir.

Glogov u crkvenjačkom odelu, preko njega pancir.

GLOGOV

Domaćine, tvoj je termin. Gde je domaćin? Imamo zakazano!

Živko se pridiže.

ŽIVKO

Ali... nismo vas mi zvali.

GLOGOV

Kako niste? Imam zapisano. Au, što je gadno napolju. Jedva se probismo.

Glogov pljune.

STRATIMIROVIĆ

To Sveti Ilija trči po nebu kolima.

GLOGOV

Baš vala. Zadnje vreme došlo.

STRATIMIROVIĆ

Neka, vala. I kad bi nebo palo na junačku našu zemlju, ona bi ga primila na svoja bojna koplja.

GLOGOV

Baš, vala.

Glogov se usekne.

GLOGOV

Snajka, ima li nešto da se popije?

Sunčana ne ustaje. Gleda mrtvog Jovana.

ŽIVKO

Vi ste pogrešili kuću, nama pop ne treba.

GLOGOV

Treba, treba, samo ti to još ne znaš.

SUNČANA

Tako je mali...

GLOGOV

Ko?

SUNČANA

Moj sin.

GLOGOV

Isteraj ga na Svetog Sisoja napolje na kišu, pa da vidiš kako će da naraste.

Glogov prdne.

STRATIMIROVIĆ

Sveti Sisoje decu čuva. Da vidim, šta imamo ovde?

ŽIVKO

Pa, moglo bi opelo... Kad su već tu.

GLOGOV

Je li? A kome?

SUNČANA

Mome sinu.

GLOGOV

Au... Pa, šta to bi, snajka?

SUNČANA

Nesreća.

Glogov zagleda mrtvog Jovana.

GLOGOV

Vidim i ja da je nesreća. Ali kako? Je si li se molila?

SUNČANA

Nisam.

GLOGOV

E pa zato. Je si li se prala?

SUNČANA

Jesam.

GLOGOV

Još gore.

STRATIMIROVIĆ

Evropa, kolevka ljudskog greha, nesreću je u ovaj dom donela! Vodovod, vodovod, vodovod!

Kanalizacija, kanalizacija, kanalizacija! To su ta dobra koja nam je podivljala Evropa donela. A

šta će to poštenom čoveku? Šta će mu česma, kada je čist iznutra!

GLOGOV

Tako je, snajka, nisi pazila. Iznesi ponude.

Živko iznosi posudu sa jabukama.

STRATIMIROVIĆ

Vidim ja da posla imam sa zabludelim svetom. U šta veruješ? U nauku. Čemu se diviš? Kulturi.
E, pa znaj majko, nauka i kultura dete su ti ubile! Slušaj dobro, pitanje: Čiji smo mi, mali?

Glogov recituje.

GLOGOV

“Mi smo deca Božija i ljudi arijevske rase kojoj je sudbina dodelila počasnu ulogu da bude glavni nosilac Hrišćanstva u svetu.”

STRATIMIROVIĆ

Tako je. I još?

GLOGOV

“Nas je sudba postavila za čuvare najopasnijeg drumca i za stražare najsudbonosnije kapije - kapije Evrope!”

STRATIMIROVIĆ

Vidiš. A kako mi to vraćamo? Tako što se divimo tuđoj civilizaciji, kao da “civilizovan čovek” znači nešto dobro. Tako što obožavamo tuđe kulture, kao da “kulturan čovek” znači nešto lepo. Šta je to kultura?

SUNČANA

Ne znam.

STRATIMIROVIĆ

Parče hartije i gipsani stub. Šta je nauka?

SUNČANA

Nisam sigurna...

STRATIMIROVIĆ

Gomila laži i jevrejskog podmetanja. A ti veruješ u to.

SUNČANA

Ne verujem.

STRATIMIROVIĆ

Da!...Ne? To je dobro. Za početak. A u šta veruješ?

SUNČANA

Ni u šta.

GLOGOV

Opa!

STRATIMIROVIĆ

E majka... Nisi smela to da kažeš...

ŽIVKO

Lepo sam vam, ko čovek rekao, pogrešili ste kuću... Niko vas nije zvao. Nismo mi religiozni.

STRATIMIROVIĆ

Niste, je li? Glogov, nož!

Glogov pruža Stratimiroviću kamu.

ŽIVKO

Šta ćeš s tim? Dobro, čekaj, kad ste već ovde...

Stratimirović zgrabi jabuku i jednim naglim udarcem preseče je na pola.

Pokazuje polovinu.

STRATIMIROVIĆ

Šta imamo ovde? Uzrok naše patnje i koren izdajstva: pentagram!!! Vidiš kako se podmuklo zavukao, on je svuda, nadvio se nad nama, preti uništenjem. Prokleti pentagram, pentijum, penicilin, peta kolona; peting, pederestija, penzija, penetracija! Penelopa, penis, Pentagon!!!

Stratimirović uperi nož u Živka.

STRATIMIROVIĆ

Je li ti sad jasno?

ŽIVKO

Donekle...

STRATIMIROVIĆ

Donekle, a?

Stratimirović vitla nožem.

ŽIVKO

Jeste, jasno mi je. Svima nam je jasno! Kaži da ti je jasno!

SUNČANA

I meni je jasno.

STRATIMIROVIĆ

Eto vidiš. U šta sad veruješ, majka?

SUNČANA

Verujem u sebe i astrološke znake.

STRATIMIROVIĆ

To ti je pogrešno, odgovor ne valja!

Glogov odnekud izvuče staromodnu trubicu sa mehom, svirne.

GLOGOV

Odgovor nije tačan. Poeni se oduzimaju.

STRATIMIROVIĆ

Da se manje školovala, ne bi ona meni tako odgovarala.

GLOGOV

E da je...

STRATIMIROVIĆ

Da nam je čitava crkva kao ja i ti, ne bi ona meni tako zabrazdila.

GLOGOV

Ne bi, oče.

STRATIMIROVIĆ

Priznaće mene svi, cela crkva, a i čitav narod! Tek ćeš da vidiš!

Glogov odnekud iznadje mikrofon. Prai voditeljski mikrofon. Govori u njega u maniru pravog šoumena..

GLOGOV

Idemo sada dalje sa našim programom: "Recimo Ne Civilizaciji!" Da li ste spremni za nastavak pitanja?

Svi su prilično zaprepašćeni novonastalom situacijom. Sunčana, zbunjeno klimne glavom. Prozbori.

SUNČANA

Da...

Stratimirović gipko seda na umivaonik, predhodno malo odgurnuvši Jovana.

Kako sedne, ispod mantije, zablistaju njegove crvene lak-cipelice.

STRATIMIROVIĆ

A-Be-Ce-De pitalice; Pitanje glasi:

U slučaju rata, narod-učesnik treba da:

pod A-posti,

pod Be-ne posti,

pod Ce-pregovara

i pod De-ništa od gore navedenog. Vreme, sad!

SUNČANA

De!

Glogov se oglasi sirenom.

GLOGOV

Greška! Tačan odgovor je: POD A! Svinjsko meso, jagnjeće nogice, jaretina, sir i kajmak, pa kozije usoljeno, ovčetina kad se mora, nesreća je ovog izeličkog naroda!

Čuje se aplauz.

STRATIMIROVIĆ

Drži se hrabro, majka, nije još sve izgubljeno, sledeće pitanje:

U slučaju krvavog sukoba sa dojučerašnjim komšijama narod-učesnik trebalo bi:

pod A - da se moli,

pod Be-da se ne moli,

pod Ce-da zamoli

i pod De-ništa od gore navedenog?

Sunčana razmišlja.

STRATIMIROVIĆ

Pazite, majka, vreme!

SUNČANA

De!

Glogov se oglasi sirenom.

GLOGOV

Opet pogrešno. Poeni se oduzimaju. Tačan odgovor je ponovo: POD A! U pauzama ratovanje, između dve bitke, napada na kafiće, džamije, crkve, obore i sela, naš narod morao bi mnogo više da se moli, i to ne za milost, već za novi boj!

Aplauz. Sada već i Živko aplaudira.

STRATIMIROVIĆ

Sada već postaje gusto. Ajmo, Sunčana, razmišljajmo malo. Dajmo sve od sebe. Naredno pitanje:
U slučaju totalnog, unapred izgubljenog, pogubnog i nikud-ne-vodećeg rata, narod-učesnik treba da se:

pod A - mobiliše,

pod Be - demobiliše,

pod Ce - razmnožava, kako bi pobedio belu kugu i bio brojčano nadmoćan od neprijatelja

i pod De - ništa od gore navedenog? Vreme?

Sunčana se trudi. Uzvikne.

SUNČANA

A!!!

Glogov se oglasi sirenom.

GLOGOV

I... ne! Ponovo pogrešan odgovor! U slučaju totalnog i unapred izgubljenog rata naš narod treba da se pod hitno - MNOŽI!!! Ce!

ŽIVKO

Logično.

Aplauz. Živko oduševljeno aplaudira.

STRATIMIROVIĆ

Bogami, bliži se poslednja šansa. Ne posustaj, Sunčana, koncentriši se, razmišljaj. Idemo na sve ili ništa! Pitanje glasi...

Za krst časni i slobodu zlatnu, sopstveno dete potrebno je:

pod A - prijaviti za mobilizaciju,

pod Be - naterati ga da se sam prijavi i postane dobrovoljac,

pod Ce - ubiti ga na mestu i time mu skratiti put do večnosti

i pod-De sve gore navedeno! Vreme....

Sunčana i Živko se napeto konsultuju. Jedan tvrdi jedno, drugi - drugo. Sunčana maše glavom, a Stratimirović lakovanim cipelicama.

STRATIMIROVIĆ

Kolega?

GLOGOV

Vreme ističe i...tri, dva, jedan....

Vera, ne pomerajući se iz svoje fotelje, zaurla.

VERA

DE!!!

Sunčana i Živko u srahu pogledaju voditelja.

SUNČANA

Ona se ne važi!

ŽIVKO

Ona nije naša!

STRATIMIROVIĆ

Da proverim, konsultacija.

Glogov i Stratimirović se domundjavaju.

STRATIMIROVIĆ

U redu, konsultacija je obavljena i glasi: pošto je gospodja ipak zvanično član vaše ekipe - odgovor je tačan i PRIZNAJE SE!!!

*Glogov zatrubi nekoliko puta, negde iz visine, na takmičare padne hiljade konfeta.
Ekipa se raduje uključujući i Veru, Stratimirović oduševljen.*

STRATIMIROVIĆ

Još samo da pojasnimo: kada se u izabranom narodu rodi muško dete, njegov boravak ovozemaljski samo je proputovanje ka večnoj blaženoj smrti. Treba zato dete bodriti da nadje prečicu, treba mu omogućiti da na stazi ne zaluta, već da sigurnim korakom, žurno i veselo juriša put groba! Život je ljudska izmišljotina, medicina -opasan porok, obrazovanje je tuđinska nakaza, a mir neprirodno stanje u koje čovek greškom zapada!

SUNČANA

Oče...

STRATIMIROVIĆ

Čekaj, nisam završio. Jeste li ikada, dragi gledaoci, čuli neku našu molitvu za dobrobit kulture?

Jeste li čuli ikad da se neko naš moli da osvoji pismenost?

Da li iko ikad kroz molitvu vapio za obrazovanjem?

Je li se vapilo za civilizovanjem i tehničkim dostignućima? Nije! Pa šta nam to govori?

SUNČANA, VERA I ŽIVKO (*u glas*)

“Mi smo deca Božija i ljudi arijevske rase koje je sudba postavila za čuvare najopasnijeg druma i za stražare najsudbonosnije kapije - kapije Evrope!”

STRATIMIROVIĆ

Bravo! Vidiš kako ide...! E da nam je cela pastva ovakva, de bi nam kraj bio. Priznaće mene svi, ja ti kažem!

SUNČANA

Ja imam nešto da ispovedim.

STRATIMIROVIĆ

Reci dete.

SUNČANA

Teško mi je.

STRATIMIROVIĆ

Samo reci.

SUNČANA

Ubila sam svoga sina.

STRATIMIROVIĆ

Ubila? Ako, dete. Ako si. Tako treba. Bilo je neminovno. Neophodno, znam. Kapija se odbraniti mora!

Iznenada - zidovi počnu da se pomeraju.

Svi legnu na zemlju, Vera zabije glavu u kolena.

GLOGOV

Stigli su...

STRATIMIROVIĆ

I sad je vreme je da se podje!

GLOGOV

Imamo zakazano.

STRATIMIROVIĆ

Negde, na drugom mestu.

Još jedan potres pomeri umivaonik. Mrtav Jovan se skotrlja i padne na pod.

STRATIMIROVIĆ

Ja sad idem.

ŽIVKO

Gde ćeš sad? Ostani sa nama.

STRATIMIROVIĆ

Dužnost zove.

GLOGOV

Imamo zakazano...

Stratimirović i Glogov krenu da puze ka izlazu.

SUNČANA

Čekaj, kad ćeš opet doći? Sutra?

Glogov i Stratimirović se pridignu, neminovno odlaze.

STRATIMIROVIĆ

Sutra ne bi mogo. Sutra je crni utorak.

Sunčana na kolenima krene za njima.

SUNČANA

Dobro, onda prekosutra?

GLOGOV

Neće moći, baš na ludu sredu.

Sunčana grabi Stratimirovića za ruku, on se otima.

SUNČANA

Dodji, molim te u četvrtak.

STRATIMIROVIĆ

Ne da mi se, na Zagonetni dan.

SUNČANA

A u petak?

STRATIMIROVIĆ

Petak je trapavi, njega preskačemo. Pa subota zaklopita, nedelja je osovita, onda opet ponedeljak, Pobusani, Svetli, Čisti, utorak Pasji, sreda Rusna, pa Prepolovna...

SUNČANA

Dodji bilo kad, molim ti se...

STRATIMIROVIĆ

Četvrtak je prazni, petak - opasni: Veliki, Blagi, Biljni, Bablji...

GLOGOV

Pa subota Ledena, Bela, Vodena...

STRATIMIROVIĆ

A nedelja Sebična, to se zna.

GLOGOV

Bojim se gospodjo da za sad nemamo slobodnih termina. Neki drugi put.

SUNČANA

Zašto nas ostavljaš? Sad, kad sam ti poverovala! Gde to ideš? Ko će sa mnom ostati...?

STRATIMIROVIĆ

Pusti me, ženo božija, imaj poštovanja!

SUNČANA

Stratimiroviću, on je bio tvoj sin!!!

ŽIVKO

Kako?

Živko iznenadjen ovom informacijom, gleda šta će sada biti. Čak i Vera podigne glavu.

Stratimirović ćuti nekoliko trenutaka.

STRATIMIROVIĆ

Očinstvo nikada nije dokazano. Zar treba da ti verujem na reč?

SUNČANA

Glogov, ti mu reci!

GLOGOV

Ne znam ja ništa. Otac nije u mogućnosti da okolo seje kopilad. Osim toga, meni si govorila da je moje.

SUNČANA

Pogrešila sam. Prevarila se. Njegovo je... (*Stratimiroviću*) Tvoj je sin!

STRATIMIROVIĆ

Ne znam i neću da znam...

SUNČANA

Pogledaj ga, to je tvoja krv. Pogledaj kako sada samo glupo leži...

STRATIMIROVIĆ

Glogov, ako ti znaš nešto o ovome, odmah se izjasni.

GLOGOV

Znam isto što i ti. Tvoje ili moje, nikad nije dokazano.

STRATIMIROVIĆ

Niti će se dokazati.

GLOGOV

Tako je. Neće. E, pa snajka...

SUNČANA

Ostani, molim te, tvoja sam, tebi se predajem...

Još jednpomeranje scene iz temelja. Stratimirović povuče Glogova za ruku.

STRATIMIROVIĆ

Mislim da smo ovde za sad dovoljno pomogli. Mora se krene.

GLOGOV

Da se krene, tako je.

Glogov i Stratimirović žurno izlaze. Sunčana urla za njim.

SUNČANA

Nikolaju Stratimiroviću, kakav si ti to božiji čovek?!

Stratimirović se široko nasmehi. Veselo kaže.

STRATIMIROVIĆ

Lažni. Zar se ne vidi?

Scena se zatresa, poslednji put.

ŽIVKO

Ljudi, pa ovo je zemljotres.

- mrak -

Scena je u mraku. Potpuna tišina, pa krici koji dopiru sa scene. Svetla se polako pale, otkrivamo Sunčanu na umivaoniku, u sred porodjaja. Ogroman stomak izgleda kao da će pući, ili se poroditi, sve jedno je.

Na podu Vera, glave i dalje zabiljene medju kolena.

Nad umivaonikom - Živko. Kupa se čitav, trlja ruke i noge, lice, teme i potiljak. Neka ga je tuga obuzela.

Jovana više nema.

Sunčana kriči, urla, pišti. Ako, neka uživa.

Iznenada, iz njenog medjunožja, pomoli se nešto. Nešto tanko i šiljato, namotano u klupko.

Sunčana uz napor, santimetar po santimetar, iz svoje utrobe izvlači - BODLJIKAVU ŽICU.

Izvuče metar ili dva, a zatim ustaje, iako porodjaj još nije završen. Izvlačeći žicu, kreće da je obmotava oko cele scene. Poradja se sve lakše, hoda gipko i bez napora, plete ogradu unutar koje ostaju svi, svi - pa i ona.

SUNČANA

Ništa od tebe, prokleti narode. Sve moram sama. Sama sam te iznedrila, sama sam te odgajila, sama ću ti i presuditi. Ovde niko neće ući. Niko - ni izaći. Ja ostajem doveka. Tu se ništa ne može.

Živko uplakan, ubalavljen, upišan, rezignirano progovori.

ŽIVKO

Šta to radiš?

SUNČANA

Spašavam nas.

ŽIVKO

Nama spasa nema.

SUNČANA

Ima, dok sam ja živa.

ŽIVKO

Napolju je pomor. I leševi beže.

SUNČANA

Neka beže. Izrodiću ja novi narod.

ŽIVKO

Uskoro će doći i po nas. Po mene.

SUNČANA

Ti mi više ne trebaš. Sama ću ja. Izrodiću novi narod, rodiću im novu kuću, ovog puta sasvim sama. Niko meni ne treba. Zatvoriću ogradu, da niko ne udje. Zavezaću čvor, da niko ne izadje.

ŽIVKO

Ja bih sad da idem. Idem nekud, da počnem iznova. Ionako nisam kriv. Ništa loše nisam učinio. Na mom mestu, svi bi tako.

SUNČANA

Ne ideš ti nigde. Ne dam.

ŽIVKO

Pusti me Sunčana, pusti ženo... Platiću ti. Imam para. Sakrio sam, ima dovoljno za sve. Skupljao sam zlatne zube, sklonio u banku, igrao na berzi, izvezio maline...

VERA

Ništa ti to sad ne vredi. Ostaješ ovde, sa mnom.

ŽIVKO

Ti ćuti! Ti se ne pitaš... Ona se ne pita, je li tako, Sunčana!?

Živko plače. Prestaje sa pranjem. Onako, do pola nasapunjan, odustaje od sebe.

ŽIVKO

Gotovi smo, Sunčana. Oslušni! Stižu, čujem ih! Govna nezahvalna, pobiće nas, posle svega što sam učinio za nas... Spasi, Sunčana, spasi nas!

VERA

Ona više ne može ni sebe da spasi... To što čuješ, to su dizalice. Hidraulika, bedniče, mašine za cement. Neki vredni radnici, nekog drugog vodje, grade betonsku tarabu, ogradu preko koje se ne beži. Njena žica ne vredi ništa. Prava ograda tek se postavlja.

SUNČANA

Tako si jadna. Naivna. Niko mene još nije pobedio! Ja i dalje mogu sve!

Sunčana završi posao, sedne. Bodljikava žica obmotana je oko cele scene.

SUNČANA

Tako. Sad smo tu. Ja i dalje mogu sve.

Negde gore, na ljuljašci svetlo. Tamo, u visini, stoji Jovan. Živ. Pokraj njega Stratimirović i Glogov, u livrejama s početka priče.

JOVAN

Mama...

Sunčana se trgne.

SUNČANA

Jovane, sine... Ovo nije stvarno. Nije moguće! Ti si mrtav!

JOVAN

Nisam, mama. Živ sam.

SUNČANA

Nemoguće. Nemoguće!

JOVAN

Pogledaj me, mama.

SUNČANA

Ti ne postojiš!

JOVAN

Ne, mama, grešiš. *Ti ne postojiš.* Vidi: dovoljno je samo da ti okrenem ledja i - tebe nema.

Dovoljno je samo da te više nikada ne pogledam i - ti si mrtva. Vidi, mama: ja postojim. A ti više - ne.

SUNČANA

Sine, sine moj! Ne ostavljaj me...

ŽIVKO

Jovane, mene gledaj. Bio sam ti dobar otac. A tek ću da budem! Povedi me, Jovane, imam za nas velike planove!

VERA

Mene, Jovane, seti se mene... Ti znaš da ja nikad nisam s njima ništa... ja sam ovde slučajno... ne znam šta se desilo...

SUNČANA

Sine, slušaj, majka sam ti. Glogov, Stratimiroviću, slušaj šta govorim! Jovane, prokleću te ako sada odeš!

Moleći Jovana, svi se prisutni postroje ispod tuševa.

JOVAN

Onda počni odmah. Jer ja sada idem. Do vidjenja, mama. Do vidjenja svima. Neću vas zaboraviti, ne smem. Sada žurim. Imam puno posla. Sad kad sam sposoban na sve.

Jovan vikne nege u daljinu.

JOVAN

Puštaj!!!

Iz tuševa poteče gas. Gas prekriva scenu, lica Vere, Sunčane i Živka. Gusti gas, kupa ljude, ledi im krv u venama.

Začuje se tužni tango.

JOVAN

Moram da požurim. Stiže novo vreme.

Glogov i Stratimirović zaplešu. Strasan tango koji oduzima dah.

JOVAN

A ovde, sa desne strane, biće aleje muškati. Crvene, crvene, pa ovde bele. Ovde, s druge strane - irisi i azaleje. Na sredini vodoskok, odmah pored: auto-put. Na ovoj krvi, na ovim telima, sagradiće luksuzni supermarket. Ovde, pored, vojnu bazu. A tu, iznad - veliku svemirsku stanicu. Leteće, ko može i ko se ne boji. A ko neće, potonuće sad.

Tango je sve glasniji. Vera, Sunčana i Živko, mirno pod tuševima stoje.

JOVAN

Zatrapću ovu rupu, niko nikad neće znati šta je bilo tu. Izbrisaću imena, prošlost i sećanja. Promeniću pol. Lični opis, frizuru. Sutra se više neću sećati, jezika, događaja, zemlje i svega u njoj.

Jovan sedne na ljuljašku, gleda tužno dole. Ljudi pod gasom postaju konture.

JOVAN

A bilo je lepih stvari...dobrih, posebnih... S tim je gotovo. Šta ćemo. Zakon jačeg.

Svetlo ostaje samo na Jovanu.

JOVAN

Plešite, plešite ljudi. Plešite tango za novu Evropu.

Tango krešti. Svetlo nestaje.

- KRAJ -